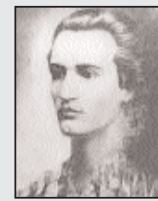

RĂDĂCINI

„Din rădăcini proprii, în adâncimi proprii, răsare civilizația adevărată a unui popor.“

FOAIE DE ISTORIE ȘI CIVILIZAȚIE CARPATICĂ – Anul II, nr. 4, aprilie 2003, ISSN 1583-1825 ; preț: 15.000 lei și 1 EURO – ptr. Europa 1,20 USD – restul lumii

- **SPIRALA**
un posibil semn al rangului sacerdotal la vechii carpato-dunăreni pag. 2
- **Bolta boreală a Daciei**
și însemnele cerului la români pag. 3

Valori

 Eflorescența de piatră (Brâncușiana) pag. 5	 Parastasul din Peștera lui Pahonie pag. 6
--	--

- **Limba română — într-o viziune hindusă** pag. 3
- **Perceperea psihologică și estetică a culorilor** pag. 6
- **Ajutoare TRACE către TROIENI și originea lor bihoreană** pag. 7

ZALMOXIS și Iisus Hristos

sau dreapta credință milenară a neamului românesc

conf. univ. dr. G.D. ISCRU

„Poporul român s-a născut creștin” — este o exprimare care a vrut și încă vrea să acrediteze teza că paralel cu creștinarea în Spațiul carpato-balcanic iar de la Vest la Est pe un Spațiu mult mai întins, se formalizează „năștea” națiunea română, cu mai multe secole înainte de a se prăvăli peste noi migratorii Asiei.

Dar, în Spațiul genezei sale, națiunea română și-a avut strămoșii ei. După cele mai importante etnonime, ajunse celebre în Antichitate, pe aceștia, deși un singur neam, cu o limbă unică, îi numim Traco-Geto-Daci. Și se vor fi numit astfel — ca orice realitate istorică a „duratelor lungi” — cu secole sau milenii înainte de a-i consemna izvoarele scrise. Și dacă nu se vor fi numit astfel, erau tot ei, dându-și alte nume: izvoarele arheologice din „Vechea Europă” stau mărturie.

Iar Zalmoxes, întemeietorul religiei și al „legii civile” în acest Spațiu, urcă, în timp — după izvoare! — spre ceea ce numim „facerea lumii”, pe vremea lui Uranus și a lui Saturn, cu care unele izvoare îl substituie. El și credincioșii săi n-au venit de nicăieri, au fost aci „de când lumea”.

Dar Zalmoxes, „zeul Bătrân”, era un om, un pământean, ajuns primul între zeii locului. Divinitatea supremă, Dumnezeul autohtonilor, era în Cer — în Cosmosul infinit! —, la a cărui seninătate vegheau și cei de jos, trăgând cu săgețile în norii care-i întunecau fața și la care trimiteau, periodic, câte un „sol”, jertfindu-l, dintre tinerii cei mai puri și mai viteji. A fost, acesta, primul Spațiu, în lume, în care se năștea monoteismul, cu filosofia lui teologică ce încă își așteaptă descifrarea și înțelegerea — bogată sursă de inspirație pentru monoteismele născute ulterior în alte Spații.

Ulterior, pentru mântuirea oamenilor, Divinitatea supremă, a trimis să se întrupeze pe Pământ, pe fiul Său, cel născut din Dumnezeu-Tatăl „mai înainte de toți vecii”, Iisus.

Oamenii locului, din Spațiul mențio-

nat mai sus, își avuseseră însă, și până atunci, o dreaptă credință, într-o Divinitate supremă, cu zeii/sfinții lor și cu un zeu suprem, Bătrân și totuși mereu tânăr prin perpetuare în cadrul instituției zalmoxiene, cu bogata și adâncă lor filosofie teologică, transmisă mai ales prin viu grai, după „înțelepciunea tragică”, din când în când consemnată în grafeme ritualnice, și în altfel de ritualuri care ne-au rămas de atunci, consemnate în ceramică și în „pietrele care vorbesc”, dacă te străduiești să le înțelegi graiul; foarte rar și târziu și în scris, atunci și acolo unde Societatea a dat „dezlegare” la scris, cu voia sau fără voia înțelepților.

În stânga este o gemă tragică ce-l înfățișează pe zeul Apollon crucificat. Textul incizat, OR-PHEOS / VAKKANKOS se traduce (după A. Bucurescu) astfel: Cel jelit s-a înălțat(a înviat). Surprinde marea asemănare, până la cel mai mic amănunt, dintre poziția pe cruce a lui Apollon și cea a lui Iisus

Născuți și crescuți și până atunci într-o dreaptă credință, acești oameni ai locului au putut înțelege, cu prioritate, chiar dacă nu ușor, treapta superioară pe care erau chemați să urce spre învățătura transmisă direct de Divinitatea supremă prin fiul Său, Iisus, și răsădită între ei prin Apostoli. Aici n-a fost, deci, o poruncă de creștinare, venită de la o autoritate lumească, utilizându-se uneori metode dure pentru „scoaterea din păgânism”, ci, la oameni deprinși cu dreapta credință în Divinitatea supremă, noua învățătură, venită direct de la Fiul lui Dumnezeu, prin Apostoli, a fost înțeleasă în superioritatea ei evidentă.

Două texte — și poate vor fi mai multe! — ne stau mărturie în acest sens.

Unul îl aflăm în poemul lui Paulinus din Nola, dedicat „venerabilului episcop și preainvățatului Nicetas, care a sosit din Dacia...”, ajuns acolo în misiune de creștinare (sec. III d.Hs.), urmând pilda

înainte mergătorului său, Sf. Apostol Andrei:

„Căci iată bessii (din Haemus, în Dacia, n.n.), năpraznici prin pământurile și sufletele lor și mai aspri ca zăpezile, au ajuns acum (după creștinare, n.n.) ca niște oi și sub îndrumarea ta se îmbulzesc spre lăcașul păcii. Grumazurile pe care, mereu neînfrânți de război, au respins să le supună sclaviei, le pun acum cu bucurie sub jugul adevăratului stăpân.

Acum, bessii mai bogat prin valoarea muncii sale se înalță; aurul pe care-l căuta înainte cu mâna în pământ,

il culege acum cu mintea din Cer.

O, ce schimbare a lucrurilor!

Ce înfățișare bine rânduită!

Munții inaccesibili mai înainte și sălbatici

ocrotesc acum tâlhari prefăcuți în monahi, fi ai păcii.

Toate finiturile de la Miază-Noapte îți zic tată,

la cuvintele tale scitul se înlănțește,

se desprinde din el însuși și sub îndrumarea ta

își părăsește gândurile sălbătice.

Aleargă geții și dacii (sub îndrumarea lui Nicetas, n.n.)

din cele două ținuturi (Geția și Dacia, n.n.)...” (s.n.).

Desigur, încreștinarea a durat și în acest Spațiu câteva secole. Confrunțați, la fața locului, cu specificul și cu forța dreptei credințe zalmoxiene, Apostolii misionari, în înțelepciunea lor, nu vor fi „forțat nota”. Într-o lume puțin deprinsă cu scrisul, în mediile de jos mai ales, vor fi urmat răsădirea noii învățături prin viu grai, de la o comunitate la alta și chiar de la om la om. De la Sf. Andrei la Sf. Nicetas au trecut aproape 3 secole și procesul de creștinare încă va mai continua. În sec. IV tracia își traduceau (sau li se traducea) Scriptura în limba lor maternă și pe acest temei încreștinarea lor va fi fost mai ușoară, la Sud de Dunăre.

(continuare în pag. 2)

CUVÂNT, OCULTISM ȘI ISTORIE

LA TRACO-GETO-DACI

Rar se întâmplă ca un neam să-și ascundă cu atât meșteșug identitatea și valorile lui spirituale ori să facă din ocultare o operă care să înfrunte veacurile așa cum au făcut tracii, geții și dacii.

Pentru mulți căutători în taină și daină, strămoșii Poporului Român formează trecutul de „mari anonimi ai istoriei”. Viața lor a fost un mister, înmormurirea lor rămâne o enigmă... și, totuși, tracii, geții și dacii sunt în sufletul nostru, în cuvântul nostru și în fiecare particică de pământ pe care o locuim, astfel călcând-o cu picioarele noastre netrebnice ca pe orice alt rest lipsit de interes. Avem în țarina strămoșească, mărturie de aleasă cinșire însă nu știm cum și în ce fel să le desnodăm căpătâiele. Așa sunt: Babele (în Munții Bucegi); Stenogramele Creștine (la Basarabi, jud. Constanța); sau Monumentul Sfânt de la Sarmisegetusa Regia (capitala dacilor înțelepți și viteji).

Despre faptele cu cutezanță ale strămoșilor noștri, s-a scris în toate timpurile și uneori în lucrările antice cele mai valoroase fără a se sugera un răspuns la semnele grave de la întrebările câte se pot bănui.

După ce am făcut citirea „runelor” din Muntele de Creț — negăsind suficiență credibilitate — am abordat enigma de la Grădiștea Muncelului cu procedeele anterior aplicate la Ouțio, în inima Dobrogei:

1. Procedeele Amfikalnpitelmnihia este o lucrare inițiată de dirijare într-un model numeno-numeric unde proprietatea cifrei exprimă cadrul formal al „înfigătorilor” primi și neprimi pe lungimea spațiului dintre două puteri. Ținta Amfikalnpitelmnihia se constată la „sporul de fir imobilat, cel care întemeiază din plămădire dubla funcționalitate a căilor de însuflețitoare”.

2. Procedeele Mnesarhia numește „sporul imobilat după izvor adânc de angajare cu spor de temeii”, pe desfășurarea uneia sau a alteia din tablele cele mai simple de însumare (1 până la 10).

3. Codul fonogenetic înscris datul de la însuflețitorul Ko în câmpul biologic care încadrează sursă prin sursă, pași pe puntea dintre cauză și efect, dintre un simbol și alt simbol, dintre un nume dobândit concret logic și alt nume — acesta produs concret senzorial.

Apa a fost cea mai veche sursă de cunoaștere omenească:

1. În Tracia ea asigură linia „Acia” către care se aciră, se tinde.

2. În Geția, apa a fost calea de a însufleți de la apururi temeiul.

3. În Dacia, linia după dat este egală cu dirijarea prin axa specifică a corpului T re către învelișul său superior, Arda.

În lucrarea de „matriță”, apa a fost înlocuită cu metalul spre a percepe legăturile de „dincolo”, după Physis, Methaphysis. Zalmoxis a fost un zeu al metalului (droder get, la înțelesul de „temei zămislit în corp Gaea de curgere prin lucrătorul sârnuitor, de la drod”). În opera de ocultare, sârnuirea este însuși limbajul (Sermo — la latini, Sarmis — la dacii). Despre sârnuire și despre alte aspecte neobișnuite, am scris cartea intitulată ERT-FRAGTU KOGAYON DYATRA — Cartea vieții dată de ursitar Poporului Român, pe care-l consider un mare dar, inițiat, deosebit de important pentru un drept care se cuvine Poporului Român și, nu fără ei strămoșilor.

prof. Grigore ALBU GRAL

COLȚUL MUZELOR

CĂCIULA TARABOZILOR

Mioara ALECU CĂLUȘIȚĂ

Stăteam și meditam la sensul vieții,
Al dragostei și-al morții, legea ce creează
O lume veșnic nouă,
Când în spre mine s-a-ndreptat
Un om de vârsta mea.

Avea o pelerină și-o cămașă albe,
Îtării prinși c-un brâu tot alb,
Iar în picioare-opinci.
Purta pe cap căciula tarabozilor
Și ochii-i străluceau de o lumină tainică.

Înfiorat, eu m-am plecat:
-Părinte, strălucit învățator,
Eu te cinstesc
Și voi să te cunosc, să știu
Cin-se coboară pân-la mine azi ?

-Îți sunt strămoș, istoria mi-am scris-o-n voi.
Dar numele mi la-ți pierdut.
Cum chibzuiai la sensul vieții
Și al morții,
Eu am venit să te-ndrumez.

-Cinstite Moș, eu te urmez
Ca Dante-odinioară pe Virgil
De mă conduci și-n iad !
Cu milă m-a privit
Și mi-a grăit:

-Noi învățam să înțelegem
Cu intuiția, cu rațiunea și voința !
Ca să cunoaștem sensul vieții,
Al nașterii, al dragostei și-al morții,
Să nu ne-ndepărtăm de drumul drept.

Noi izbuteam să ne eliberăm
De teama suferinței, a morții și a veșniciei.
Aveam puteri să ne-nfrânăm pe noi
Și încercam să stăpânim natura,
Ne străduiam din noi să creem zei !

Și după două mii de ani, nepoate,
Prin tehnică și prin știință
Ați izbutit să stăpâniți natura !
Și-o cărmuiți nechibzuit
Și nu gândiți că vă distrugeți !

Deși puternici, nu v-ați învins teama,
Cunoașteți mult, dar sunteți robi la patimi !
Voi încercați să calculați în clipe veșnicia
Și nesfârșitu-l măsurati cu palma voastră.
Voi sensul clipei și al vostru l-ați pierdut !

Încununare a acestor slăbiciuni,
Ați creat iadul sufletelor voastre !
Ia-ți zis cu numele cel sfânt Tartar !
Nu pot să te îndrum în noaptea voastră.
A clătinat din cap, s-a-ndepărtat...

- Cinstite Moș, rămâi cu mine !
Taina curajului
Și-a cinstei tale să mi-o spui !
Mi-a asvârlit căciula lui de preot.
- Ai taina noastră-nscrisă-n tine.

Și de nu știi să o citești,
Încearcă să o simți ! Rămâi cu bine !
A dispărut.
Mă uit în gol...
Și văd căciula tarabozilor.

ZALMOXIS și Iisus Hristos

(continuare din pag. 1)

În lumea geților însă — și acesta este cel de-al doilea text anunțat mai sus —, mai ales la geții nord-dunăreni, încă se continua, în sec. IV, încreștinarea prin viu grai, de la om la om, de către Marele Preot zalmoxian sau în numele lui.

Astfel, dintr-un poem al Sf. Grigore I de Nazions, episcop de Constantinopol între anii 379-381 și unul din cei mai importanți părinți și scriitori bisericești, rezultă participarea directă a ierarhilor, încă zalmoxieni (primii convinși, desigur), la procesul de încreștinare a enoriașilor:

„Și getul Zalmoxis, aruncând săgeți prin mulțime, îndumnezeia pe fiecare credincios” (s.n.).

În lumea geților dobrogeni, într-un Spațiu al liniștii prielnice cugetării și însușirii mai rapide a învățăturii, nu doar creștinarea ci însuși organizarea Bisericii a ajuns, în sec. I-IV, la culmi comparabile cu orice alt Spațiu creștinat și de aci au „răsărit” învățați teologi și filosofi de talie continentală, după cum a demonstrat, mai nou, profesorul Mihail Diaconescu în a sa *Istorie a literaturii dacoromane* (Ed. Alcoor EDIMPEX, București, 1999) și în *Antologia* apărută recent (Casa de producție și editură CORIFEU, București, 2003).

În alte părți ale Spațiului românesc, înainte și după năvălirea migratorilor, procesul de încreștinare (îndumnezeire) a continuat și a început, treptat, întemeierea Bisericii, a ierarhiei bisericești, înainte de „întemeierea” — de fapt, reîntemeierea — Statelor naționale în Spațiul națiunii române, pe unde trecuseră migratorii Asiei, unii

mergând mai departe, atrași de mirajul Imperiului, altora rămânându-le mici enclave care se vor asimila treptat, în timp, alții dispărând, pur și simplu, din istorie.

Prin această lucrare autorul oferă cititorilor o sinteză importantă și necesară de dovezi și informații referitoare la originea și continuitatea neamului românesc pe meleagurile carpato-dunărene-pontice.

NU PIERDEȚI ȘANSA DE A O CUMPĂRA !

Prin urmare — și, confruntat cu perpetuarea neînțelegerii, cu urmări deloc ușoare, a unor teologi și a (încă) multor preoți „școliți” de aceștia, aici am vrut să ajungem! —, cunoscând toate acestea, este timpul, considerăm noi, să se depășească *treapta erorii* — aceea de a respinge ca *păgână*, deci neavând nimic a face cu *dreapta credință* în Fiul lui Dumnezeu și în Dumnezeu-Tatăl, milenara *dreaptă credință zalmoxiană*.

Căci *specificul, originalitatea și superioritatea ortodoxiei noastre* (a „dreptei credințe”!) a *românilor*, ca națiune, în Vatra genezei și evoluției sale, vin tocmai din receptarea organică/firească a *milenarei drepte credințe zalmoxiene*, în paralel cu înțelegerea și acceptarea, din convingere, de către aceasta, a învățăturii creștine, răsădită în Spațiul nostru prin Apostolii-misionari și chiar prin ierarhii zalmoxieni înșiși, primii convinși, cum a reieșit din textul citat mai sus.

Să conștientizăm că prin alungarea din ortodoxie a unui „râu” numit *păgânism zalmoxian*, se încearcă a ni se frânge *dreapta credință*, în Spațiul formării și afirmării noastre ca națiune. Acesta este unul din *atacurile majore*, date, în cursul istoriei, asupra românilor, uneori cu subtilitate și perfidie, de către *cei interesați*, alteori cu brutalitate.

Un suport științific și de reflecție adevărată pentru ieșirea din amintita greșală — și să ni se ierte o aparentă lipsă de modestie — se află și în cartea noastră, recent apărută: *Traco-geto-dacii, națiunea matcă din Spațiul carpato-danubiano-balcanic* (ed. a III-a revăzută și adăugită, Ed. N. Bălcescu, București, 2003) — vezi foto.

În planul istoriei laice — dar strâns legată de cea a *dreptei credințe* — *cei interesați* s-au străduit și se străduiesc să ne frângă continuitatea, evoluția firească: întâi, aruncându-i asupra acestui Spațiu pe așa-ziii *indoeropeni*, care ar fi „dezintegrat” civilizația locului; apoi, a doua oară, aruncând asupra Daciei pe imperialii Romei; la „focul” civilizației lor de cuceritori vremelnici autohtonii și-ar fi încredințat/vândut și trupul și sufletul, devenind, pur și simplu, romani, după milenii de viațuire, cu *dreapta lor credință și cu identitatea lor*; a treia oară, ne-au „lăsat” în voia migratorilor Asiei care și-ar fi plantat „altoiurile”, „adstraturile” și „suprastraturile” în pomul vieții noastre istorice sau pe solul saturnian al unor începuturi despre care ar trebui să nu se mai știe nimic; în sfârșit, a patra oară, ca o „încoronare”, după planurile altor „înțelepți” și mai ales „diștepti”, după încercarea eșuată de a fi „topiți” în „creuzetul” barbar al comunismului, perseverând în a ne sugera și a ne cam mâna cu bicul pentru a intra într-un amalgam continental, mai apoi planetar, fără „culoare” națională și sub conducerea unor autopropulsați, „aleși” și „stilați”, asistați de computere, într-o așa-zisă *Nouă Ordine Mondială*, pe care de curând, unii au numit-o „*Noua Ordine Criminală*”. Dar oare de ce ! !

Perseverare diabolicum ! ! !

Qui prodest ? (= Cui folosește ?) — iată întrebarea-cheie, tradițională, care ne ajută să înțelegem totul și, deopotrivă, să acționăm în consecință.

Spirala un posibil semn al rangului sacerdotal la vechii carpato-dunăreni

prof. Nicolae ȚICLEANU

Din vremuri imemorabile, locuitorii spațiului carpato-dunărean au remarcat suprapunerea dintre ciclul astronomic al Soarelui și ciclul biologic al șarpelui, fapt determinat de latitudinea spațiului. În acest fel șarpele a fost considerat de mii de ani principalul simbol solar al regenerării naturii, al vieții, dar totodată și al morții.

Afirmarea se sprijină, în primul rând, pe numărul mare de motive serpentiforme sculptate ori pictate pe diferite obiecte scoase la lumină de arheologii pe tot întinsul României, dar și pe existența în calendarul popular, după N. Ghinoiu, a două zile dedicate șerpilor: prima, în jurul echinoctului de primăvară, când, odată cu creșterea puterii luminii solare și reînvierea naturii, ofidienii părăsesc culcușurile lor subterane și cea de a doua, în imediata apropiere a echinoctului de toamnă, când se retrag în adăposturile subterane odată cu scăderea puterii razelor solare.

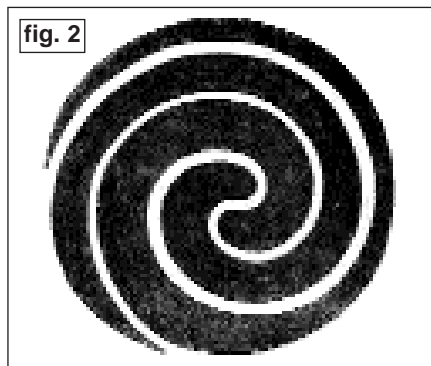
În același sens remarcăm faptul că, la latitudinea țării noastre, constelația șarpelui apare pe cer vara, în intervalul de timp dintre cele două zile ale șerpilor, ceea ce ne face să susținem că denumirea constelației a fost dată de locuitorii acestui spațiu. Mai mult, importanța șarpelui pentru carpato-dunăreni rezultă și din păstarea credinței străvechi despre șarpele casei, simbol benefic și în prezent, pentru popoarele daco-get (român), roman și grec, cu toate că religia creștină vede în șarpe un simbol al răului.

Dintre toate motivele utilizate ca semn al șarpelui cel mai frecvent este cel spiralic, în special cel al spiralei duble în forma literei „S”, cu bucle mai mult sau mai puțin pronunțate (fig.1) și spirala ghem, aceasta din urmă reflectând poziția de odihnă preferată a viperelor. Ultimul tip de spirală apare cel mai bine și clar prezentat în medalionul descris de Vladimir Dumitrescu în templul de la Căscioarele (fig.2) aparținând culturii Boian, ultima fază (4800 — 4600 î.H.), medalion care, în concepția noastră, cuprinde, fără nici o îndoială, doi ofidieni afrontați: unul verde, simbol al vieții și binelui și cel de al doilea roșu închis, reprezentând

moartea și răul.

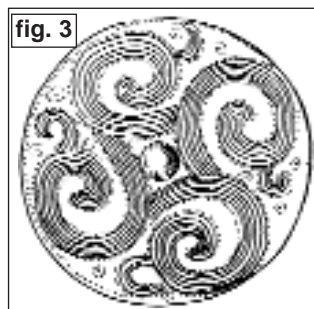
Simbolistica duală a șarpelui, superb reflectată în medalionul amintit, este prezentă și în spirala dublă în forma literei „S”, care oricum

ar fi desenată are un braț cu învârtire dextrogiră, semn benefic și altul levogiră, semn malefic. Tot șerpi înrulați sunt și „ochii de bufniță” cum îi numea arheoloaga Marjia Gimbutas, așa cum sunt cei de pe o strachină din cultura Sălcuța (4600 — 3450 î.H.) și identificați de noi pe un templu megalitic din Irlanda (Newgrange) dar acolo mai recent (3300 — 2800 î. H.), de unde, alături de alte argumente, și posibilitatea originii civilizației megalitice în aria carpato-dunăreană.

Spirala ghem, a cărei primă apariție certă se cunoaște în templele culturii Schela Cladovei-Lepenskkii Vir (8500 — 5500 î.H.), a avut o dezvoltare mare în culturile Vădastra (5200 — 4800 î.H.) și Boian (5200 — 4600 î.H.) și a fost generalizată la întreg spațiul carpato-dunărean în Enolitic, mai ales în culturile relativ sincrone (4600 — 3450 î.H.) Cucuteni, Sălcuța și Gumelnița. În toate acestea motivul spiralei ghem apare în temple ale „Zeitei șarpe” sau pe pintadere folosite la marcarea pâinii sfinte, așa cum vom avea prilejul să arătăm cu altă ocazie, fapt ce dovedește caracterul sacru al simbolului spiralic.

Deci în timpul culturii Coțofeni (3450 — 3200 î.H.) s-a înregistrat un recul semnificativ al motivului spiralic, acesta revine în forță în epoca bronzului, mai ales în culturile Sighișoara-Witenberg, care prezintă numeroase motive similare celor din cultura Cucuteni, inclusiv motivul vârtejului spiralic cu patru brațe cunoscut ca „tetraskelion”(fig.3). Interesant că în cultura Cucuteni se cunosc străchini cu motivul vârtejului spiralic pe fundul cărora apare un cerc împărțit în patru sectoare, două câte două opuse hașurate paralel cu diametrul, astfel că hașurile unui sector sunt perpendiculare pe cel alăturat. Un motiv identic găsim pe discul unui topor din epoca bronzului de la Drajna de Jos al cărui vârf este înrulat în spirală, fapt ce ne face să presupunem că motivul cu hașuri avea semnificații sacre.

BOLTA BOREALĂ A DACIEI ȘI ÎNSEMNELE CERULUI LA ROMÂNII

arh. Silvia PĂUN

FORME — MESAJ:
ÎNSEMNELE CERULUI —
— URSITELE — CREDINȚELE
— ORIENTARE SPAȚIO-TEMPORALĂ

Însemnele oferite de bolta cerească, mai cu seamă cele nocturne, cu gruparea astrilor în constelații lineare—geometrice... desigur că au format și ele o sursă permanentă de inspirație pentru autorii răbojului, pe lângă menirea lor legată de ursita omului.

Poate nu întâmplător RĂBOJUL (ce mai poartă și numele de RĂVAȘ sau CĂRĂMBAȘ) este legat de Soare prin însăși rădăcina RA a numelui său. Precum se știe — RA era vechiul nume al Soarelui (ca și al regelui) în mitologia egipteană.

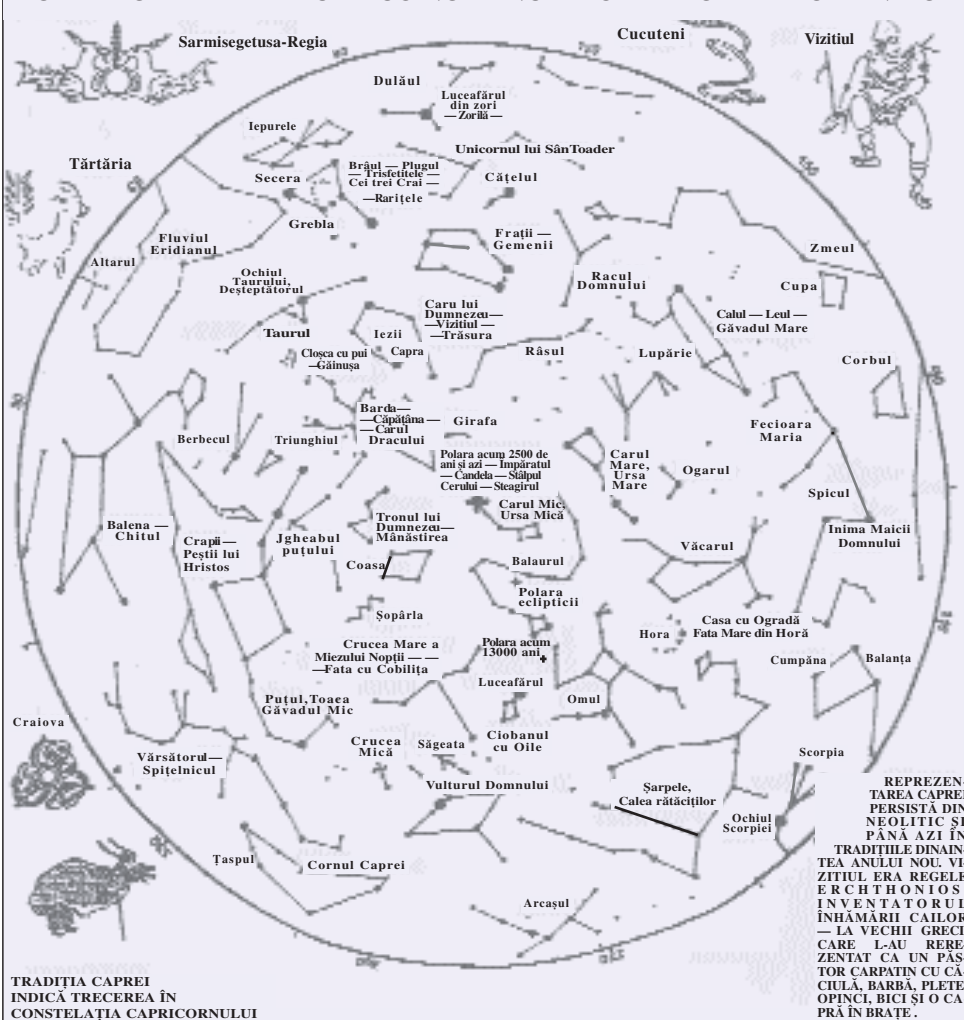
Este relevant faptul că tocmai acele momente semnificative ale Soarelui (din mișcarea aparentă diurnă), în relație cu omul—poartă la români, numiri cu rădăcina RA. Astfel înălțarea Soarelui deasupra orizontului, deci atunci când acesta sare pragul tenebrelor, se numește RA-SARIT, pentru ca atunci când trece din nou în lumea întinericului, pentru pământeni, adică asfințește, să poarte numele de APUS adică prescurtarea lui RA-PUS (forma întreagă e folosită și azi în Oaș — ne arată Ana Cicio din Negrești).

La începutul secolului nostru Ion Otescu și Tudor Pamfile au avut intuiția și dăruirea de a înregistra nomenclatura, așa de unitară, pe care au dat-o bolții cerești țărâni din toate zonele locuite de români.

Această nomenclatură complexă, diferită de cea politeistă, clasică, greco-romană, este proprie poporului carpato-dunărean-pontic și reprezintă un fel de proiecție pe cer a întregii sale concepții de viață, de muncă, despre cosmos..., dar mai ales privind credința sa în Dumnezeu.

Acest aspect dominant este ilustrat de peste 20 de denumiri de constelații din cele circa 40 vizibile în emisfera boreală, care poartă amprenta credinței creștine, astfel:

BOLTA BOREALĂ A DACIEI CU NOMENCLATURA PROPRIE ROMÂNILOR

Cerul este Lăcașul lui Dumnezeu, al Domnului Iisus Hristos, al Maicii Domnului, al Sfinților și al Cetelor de Îngeri. Poalele cerului se reazemă pe marginile Pământului.

Stelele sunt Făclile ce se aprind noaptea pentru a lumina Sfânta Lume a celor fără de sfârșit, ca și Ostașii cerului. Fiecare om are steaua lui, ce reprezintă și ursita sa legată de constelația (zodia) în care s-a născut. La moarte steaua omului cade de pe cer.

Soarele = Steaua lui Dumnezeu, Ochiul lui Dumnezeu. Sfantul Soare, la răsăritul căruia toate stelele se șterg de pe cer.

Luna = Steaua Maicii Domnului sau lumânarea lui Hristos. Steaua Polară = Candela cerului sau „Steagurul” — Stălpul Cerului, Împăratul sau „Tagăra”. Casiopia = Tronul lui Dumnezeu ca și Mănăstirea. Casiopia poartă și în Pirinei numirea de Scaun. Auriga = Carul lui Dumnezeu sau Trăsura. Aquila = Vulturul Domnului. Lebăda = Crucea mare a miezului nopții, sau Fata cu cobiliță, Cobilița ciobanului. Delphinul = Crucea Mică, Crucea de mână sau Crucea Fărtatului. Virginia = Fecioara Maria cu spicul sau Inima Maicii Domnului. Peștii = Peștii lui Hristos sau Crapii (2) cu care a hrănit mulțimea de 5000 de oameni de la Marea Galileii. Racul = Racul Domnului, care a furat al patrulea cui, cel mai lung destinat să fie bătut în buricul Domnului Iisus Hristos, în afara celorlalte 3 cuie din palme și de peste picioare. Orion = Cei trei crai de la răsărit sau Trisfetitele, ca și Plugul și Rarițele, Grebla, Secera și Sfredelul Mare, precum și Sf. Ioan (în Bucovina). Pegas = Toaca dar și Putul sau Găvadul Mic. Gemenii = Comoara lui Iov sau Frații Remul și Romul. Hercule = Omul. Perseu = Carul dracului ca și Căpățâna, Barda. Columba = Porumbița lui Noe, care a anunțat ivirea pământului din hăul apelor după potop. Ara = Altarul. Calea Lactee = Crângul Cerului, ori Brâul luminos al cerului sau Calea lui Troian, a robilor, a orbilor, a schiopilor, a laptelui...

(N.r. — Multumim autoarei — arh. Silvia PĂUN, precum și Editurii Tehnice pentru permisiunea de a prezenta în paginile revistei noastre, în serial, lucrarea ROMÂNIA ÎNSEMNELE CERULUI, apărută în 1999.)

(continuare în RĂDĂCINI nr. 5)

Nicolae Densușianu Istoria militară a poporului român

București, Editura Vestala, 2002, 463 p., (Documente revelatorii).

Cunoscut mai ales prin “Dacia preistorică” (ce a avut deja patru ediții) 1913, 1986, 2001, 2002, și “Revoluțiunea lui Horea”, la peste nouăzeci de ani de la moarte, Nicolae Densușianu dezvăluie publicului larg o mai puțin știută fațetă a personalității sale.

După ce și-a adus o contribuție majoră la valorificarea răspunsurilor la Chestionarul istoric al lui Nicolae Densușianu, cercetătorul dr. Ionel Oprisan a reconstituit, din manuscrise și texte rămase în periodice și cărți devenite rare sau greu accesibile cititorului de astăzi, un proiect grandios, rămas din păcate parțial finalizat — alcătuirea unei ample istorii militare a poporului român, componentă fundamentală a istoriei naționale.

Cartea adună în paginile sale cercetări privitoare la câteva mii de ani de istorie politică și militară, de la Imperiul Pelasg la Regatul României, valorificând multiple și variate izvoare istoriografice și

iconografice.

Capitolul “Începutul artei militare la Carpați și Dunărea de Jos” ne prezintă structura, efectivele, armamentul, fortificațiile, tactica și strategia pelasgilor și apoi a dacilor, înainte și în vremea războaielor cu romanii, precum și “elementul dac în armatele imperiale”.

Studiul „Originea și importanța istorică a cavaleriei române. Călărași și roșiori” și permite autorului să prezinte „vechea constituție militară română” și importanța „instituției călărașilor” în istoria militară și în istoria generală a românilor.

În „Domnii glorioși și căpitani celebri ai Țărilor Române” se conturează profilul politic, militar și cultural a treizeci din cei mai importanți voievozi ai Țărilor Române, de la Radu Negru la Matei Basarab pentru Țara Românească, de la Bogdan I până la Constantin Cantemir pentru Moldova, Menumorut și Gelu pentru Transilvania. Un subcapitol aparte este consacrat domniei principelui și apoi regelui Carol I, cel care a făcut ca România să devină „un stat liber și independent, un regat consolidat, fericit, respectat și important în Europa”, „statul cel mai puternic și mai cu greutate din statele Orientului european”.

Sperăm, alături de realizatorul și editorul lucrării de față, că ea va impune o reevaluare, lipsită de prejudecăți, a contribuției lui Nicolae Densușianu la istoriografia și cultura românească, în genere, relativizând substanțial opiniile absolutizant-denigratorii emise până acum în legătură cu opera istoricului, judecat aproape în exclusivitate prin prisma părerilor, adesea superficiale, despre Dacia preistorică.

Prof. dr. Mihai Popescu

LIMBA ROMÂNĂ — ÎNTR-O VIZIUNE HINDUSĂ —

Mioara CĂLUȘIȚĂ-ALECU

Limba exprimă gândirea oamenilor, asigură comunicarea dintre ei, realizează o unitate de interese și spirituală între cei care o vorbesc și încheagă națiunea. Limba este arhiva vie a spiritualității strămoșilor; prin ea oamenii prezentului, legându-se de trecut, își consolidează viitorul.

Românii și-au iubit și își iubesc limba. Ei au studiat-o și au încercat să ajungă la rădăcinile ei — rădăcinile nației lor.

În trecut începând cu cronicarii, se pornea de la compararea românei cu latina și cu limbile slave. În strădania de a identifica și cuvinte geto-dace, B.P. Hașdeu s-a folosit și de albaneză, limbă recunoscută ca având origine traco-ilirică. În lingvistică, studiul limbii sanscrite a produs o adevărată revoluție. Pomind de la rădăcinile verbale sanscrite, s-au identificat vechile rădăcini de vorbire ale așa numitelor limbi indo-europene. Din păcate prejudecata lingviștilor români că limba lor descinde din latină a făcut pe cei care s-au străduit să reconstituie vechea limbă europeană comună să ignore pe nedrept, limba română.

În limba sanscrită au apărut și s-au transmis lucrările sfinte ale hindușilor. Aceștia au considerat cuvintele ca având forță magică și au transmis, din generație în generație, pronunțarea lor corectă. Astăzi cunoaștem pronunțarea acestei limbi mai bine decât a celei latine sau grecești, deși sanscrite devenise

o limbă moartă înainte de fondarea Romei.

Limba sanscrită s-a desprins din străvechea limbă comună europeană de peste 4.500 de ani. Chiar dacă am admite, ca Nicolae Miulescu că revenirea din India a arienilor ksatriya în Dacia, de atunci s-ar fi scurs vreo 3.000 de ani. În vremea aceea limbile erau într-un stadiu primitiv de formare, deci este de așteptat ca asemănarea să constea în sunete sau grupuri de sunete — rădăcini de vorbire — care imprimă aceeași sugestie, în cuvintele în care intră, sau chiar în asemănarea unor cuvinte de bază. Aceste asemănări au o obârșie comună multimilenară. Dicționarele sanscrite dau pentru unele cuvinte multe înțelesuri, și aceeași noțiune este exprimată și prin cuvinte diferite. Acestea se explică și prin faptul că dicționarele prezintă limba vedelor, a upanișadelor, a brahmanelor... lucrări apărute la intervale de sute de ani, timp în care limba a evoluat, dar nu a atins precizia limbilor moderne.

Este probabil că la început fiecare sunet își avea sugestia și informația sa, pe care mai apoi, a transmis-o unor grupuri de sunete — morfeme — care au constituit rădăcini de vorbire cu un înțeles mai precis.

În limba română se pot identifica multe astfel de rădăcini. Întrucât româna a păstrat multe vocale, unele rădăcini se pot citi și invers. Interesant este că, în unele cazuri, prin citirea inversă se obțin cuvinte

cu sens corelat cu al rădăcinii și chiar o rădăcină antonimă, fapt care nu a fost constatat nici la rădăcinile verbale sanscrite, nici la cele deduse la vechea limbă comună. Această corespondență arătată în cărțile mele *Limba Românilor* și *Înțelepciune străbună*, argumentează vechimea și autenticitatea acestor rădăcini. Astfel *ab* arată originea (de la), *ba* o altă alternativă, negație. *Car* arată căratul, iar *rac* este crustaceul care înoată înapoi. *Cu* are invers pe *uc*, sufix care sugerează posesia unei abilități. Un *dar* se dă, iar când *rad* înseamnă că iau totul. *Es* — rădăcina existenței are invers pe *se* — rădăcina secăturii. *Ha* sugerează hazul, iar *ah* — oftatul. *Har* arată harul, iar *rah* — crahul. *Ia* o ofertă generoasă, are invers pe *ai*. *Is* și *iz* arată iscarea, emanația, izul, divinul, iar *si* și *zi* un ordin impus (sic), mărginirea. *Log*, rădăcina logosului, are invers *golul*. *Mis* este legat de misiune, transmis, iar *sim* de simțire, recepție. *Om* și *um* sugerează omul, umanitatea, *mo* și *mu*, moartea și muritorii. *Ot* (*od*) este asociat emanației și divinității (ca *si* — *is*), iar *to* la tot. *Po* arată pornirea, iar *op* — oprirea. Soarelui *Ra* îi corespunde aria pământului și arienii. *Tar* sugerează țăria, forța, iar *rat* — ratarea.

Exemplele arătate sunt prea puține din mulțimea celor existente și prea numeroase pentru a le considera coincidențe întâmplătoare, mai ales că prin asocierea unor rădăcini se obțin cuvinte care le justifică semantica.

Apel!

În urma unui sondaj care să releve ceea ce știu românii și dacă sunt interesați de istoria țării, concluzia a fost evidentă: tot mai mulți români doresc să cunoască în amănunt partea istoriei noastre care-i cuprinde pe pelasgi, geto-daci, români ca părți ale aceluiași trunchi de neam și *cu precădere misterioasa civilizație a dacilor*. Această concluzie a determinat un grup de istorici, cercetători în istorie, autodidacți (oameni de artă, medici și de alte profesii) să ia hotărârea să înființeze și să organizeze **Biblioteca „Nicolae Densușianu“**. În aceasta urmează să fie strânse la un loc: lucrări de istorie, cărți, documente arheologice sau scrise, materiale de presă (articole publicate) care să facă referire la perioada preantică și antică din istoria românilor — incluzând aici și marea civilizație a dacilor. Se dorește în acest fel crearea unei **arhive sacre și private** — dar de interes public — a neamului nostru.

Rugăm astfel pe toți cei care doresc să facă donații să se adreseze la
tel.: 0723/27.67.46

ATENȚIE!

răspunderea pentru cele scrise în revista RĂDĂCINI, o au exclusiv autorii materialelor publicate.

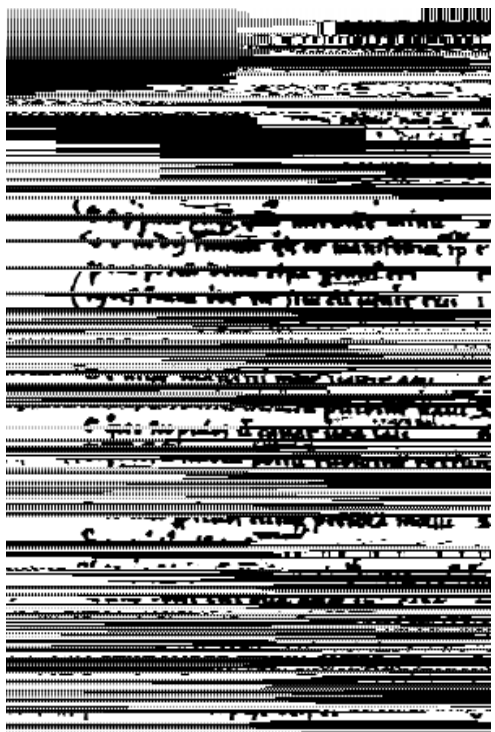
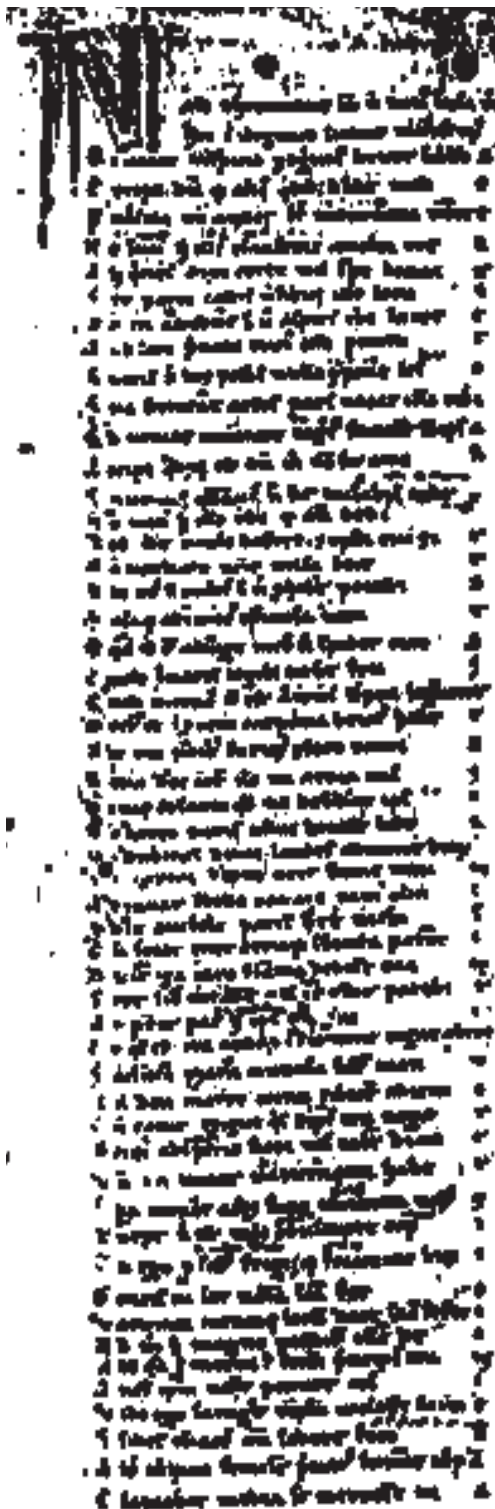
Considerații filologice pe marginea manuscrisului PONTICELOR lui Ovidiu —Elegia întâi (P.I,1)—

- Vers 1. — ultimul cuvânt: *terre* în loc de *terrae*
- Vers 2. — *degetico* în loc de : *de getico*
- Vers 5. — *audet* (sing.) în loc de *audent* (pl.)
- Vers 6. — *illi* (sing.) în loc de *illis* (pl.)
- Vers 15. — *sit* (conjunctivul) în *Burmانيين* *est* (indicativ prezent)
- Vers 28. — *enostris*, în loc de *enostri*;
- Vers 29. — *deme*, în loc de: *de me*;
- Vers 31. — *inbello*, în loc de *in bello*;
- Vers 33. — *tenee*, în loc de *teneae*;
- Vers 38. — *cinnula*, în loc de *tinnula*; este prezent aici, deci, fenomenul de palatalizare a consoanei dentale *t* înaintea de vocala *i*;
- Vers 40. — *era* în loc de *aera*;
- Vers 41. — *abimperio*, în loc de *ab imperio*;
- Vers 45. — *Frygiiue*, în loc de *Phrygiiue*;
- Vers 53. — *obhuic*, în loc de *ob huic*;
- Vers 58. — *penituisse*, în loc de *paenituisse*;
- Vers 59. — *penitet*, în loc de *paenitet*;
- Vers 60. — *penitet*, în loc de *paenitet*;
- Vers 64. — *pena* în loc de *poena*
- Vers 79. — *scitico*, în loc de *scythico*;
- Vers 79. — *abarco*, în loc de *ab arcu*.

Toate aceste abateri de la normele latinei literare sunt probe elocvente că Ovidiu uitase, într-o bună măsură, limba maternă, așa cum o subliniază frecvent, el însuși, iar sub influența limbii gete și-a însușit și fenomenul de palatalizare evidențiat prin versul 38. Toate acestea la un loc fiind probe ale fonetismului getic pe

Manuscrisul PONTICELOR lui Ovidiu de la Biblioteca BATHYANEUM din Alba-Iulia

— însemnat document de limbă scrisă geto-dacă —
Elegia întâi (P. I,1) — traducere și comentariu de Maria CRIȘAN

care le-am subliniat și în numărul anterior al revistei RĂDĂCINI.

Pe lângă cele semnalate, se mai pot observa încă 2-3 neconcordanțe care nu țin, însă, de fonetismul getic, ci de specificul manuscrisului, printre acestea menționăm: în versul 4 *modo*, în ediția *Burmانيين* *loco*, dar

care nu schimbă esența frazei; versul 67 din manuscris este — *Non igitur mirum est si mens mea tabida facta*; cuvântul *mens* fiind scris ulterior deasupra rândului, între *si* și *mea*, probabil de Martin Opitz, venind în sprijinul susținerii mele că acest manuscris a fost un exemplar de lucru al

poetului și nu epistola trimisă la Roma. În ediția *Burmانيين* versul sună în felul următor: *Nil igitur mirum, si mens mihi tabida facta*, unde *copula est se subînțelege*, iar traducerea textului este aceeași.

Chiar dacă se va dovedi, în final că este vorba de o copie, voi

Naso, din Tomis, de mult cetățean al comunei, Scrisori-elegii îți trimit de-aici, de pe țărâmul cel getic. Vreme de ai, te rog, dragă Brutus, așează-le bine, Găsește-le loc, un ungher, unde poți, acasă la tine; în rafturi de școli, sau în chioșcuri, curaj nu mai au ca să intre, mi-e teamă, aflând de la cine-s, sorocul cu mâna-mi să-l stric! Adesea, le-am spus: plecați cărticele, cu bine la drum, nimic nu e-n voi rușinos de citit — ce mai stați?! N-ar cuteza ca să intre? — s-or teme, dar tu, dragul meu le-i face să creadă, cum este: mai sigur e-n propria-ți casă. Uni' să le pui, să nu superi pe nimeni? desigur, te-ntrebi; îți răspund: pe locul cel gol rămas după „Arta iubirii“ Nici titlul nu-i trist, așa că nu fi-vei mai trist de cum fosta-i dîntăi — conținutul e-aceiași ca-n TRISTE, dar titlul EX PONTO: Scrisori trimise din Pontus la cei cunoscuți — ori de vor, ori de nu, așa că tu, pune Brutus, așează în locul „ARIEF“, „EX PONTO“ vlăstari de exilat is — doar legea nu-i oprește să rămâie acas'. Teamă să ai, n-ai motiv, citit e chiar și Antoniu ba chiar e și Brutus — nici unul interzis — deși, cum o stii, i-au mâniat pe zei, căci sabia spre Cezari ridicat-au, în timp ce eu, l-am lăudat pe Cezar; nu mă măsur cu ei; l-am mâniat pe Cezar, ce-i drept, cu o cărtuție, una, în rest, l-am lăudat, dar ei în totul s-au războit cu el. De încă mai ai teamă — dar lasă pe zei grija asta — șterge-al meu nume din mintea-ți, doar opera, nu: e bună în timp de război, a măslineiului creangă de pace — de ea nu mi-ar fi de folos, cum aș putea prețui-o?! De mult, când Aeneas, pe umeri ducându-l pe tatăl, Anchise, — se spune, că chiar focul din calea-i fugea, făcându-i loc prin flăcări mai departe să meargă — Umasul lui Aeneas, ea, cartea mea, să n-aibe drum deschis?! Aeneas, precum știi a patriei tată, Anchise, doar tată de fiu Cutează vreun om să alunge din prag pe cel ce cerșește în trișca de Pharos suflând, tot în chip egiptean, sau să nu-i dea un ban aceluia ce cântă din comul curbat slăvind-o pe Marea Zeiță, pe Mama-Cybele-Pământ? Ba, chiar și ghicitorul trăiește din cerșii și, este îndestulat. Zeii din cer sunt stăpâni, cu totul stăpâni pe sufletul nost și nu ni-i rușine deloc să credem în ei fără margini. Iar eu, în loc de trișca cu sunet țipător, ce-o poartă cerșetorul, de friganul flaut, un nume falnic port sunt spită Iuliană, mă trag din Iulus, fac profeții: ferii din calea mea, sunt purtător de haruri. Nu pentru mine cer, ci pentru un zeu din cer, Caesarul, i-am meritat mânia, așa să știți cu toții O știu prea bine eu, de aceea îl prețuiesc din toată firea. Cândva, văzui prea bine, cum unii, vorbind urât de Isis, aceiași, mai apoi cereau iertare, stând în genunchi în fața ei, zic la al ei altar, ce-i ridicat în for. Apoi, văzui pe un altul, ce fu orbit de Isis, fugind pe străzi strigând în gura mare că-și merita orbirea, ce-i dete Isis. Astfel de rugii mereu le place zeilor, mereu le-ar asculta — prin asta ei arată celor mulți că sunt atotputernici. Nu rareori, le iartă pedepele date și le redau vederă — atunci când se căiesc de vina lor și de păcat. De-ați ști cât mă căiesc și eu de vina ce o port — ~~nenroc~~ de mine — căi sunt de chinuit că-s vinovat, căci am pășit greșit, o spun deschis: mi-e mare vina păcatul ispășind, ce greu îl due în cărcă — exilul e; mai greu decât exilul, mi-e pasul meu greșit: pedeapsa s-o înduri, e tare rău, pedeapsa să o meriți, e și mai rău. De zeii vor voi, Caesarul s-o-ndura și mi-o ierta pedeapsa. De-mi vine moartea, sigur mă iartă de pedeapsă — exilul — vina mereu rămâne: de pasul cel greșit nici moartea nu deslegă Nu-i de mirare, iată, când sufletul din mine se topește aidoma ca neaua pusă-n apă, fulg după fulg, se pierde Cum carul cel ascuns o navă roade-ntuna măcinând-o, cum stâncă este roasă de valul mării în flux, cum pe bătrânul fier rugina nemiloasă îl mănâncă, cum cartea pusă bine, la adăpost, de molli e mîncată așa sufletul meu e hărțuit mereu de chinul cela veșnic, se mistuie într-una de griji și de dureri. Odată cu viața s-or stinge și toți ghimpii, or pieri și m-oi sfârși mai iute de chinul cel cumplit. Dar, de m-or crede zeii ce stăpânesc în cer, m-or ajuta — e drept să sper că mă vor ajuta — atâtea cer: să-mi schimbe locul ăsta, din sciticul pământ, cu altul mai presud — n-aș fi întreg la minte, de mi-aș dori mai mult!

în continuare că primul copist pare să fi fost *SERVIUS HONORATUS MAURUS* (sec. IV e.n.) care după Pontice — foto 1-59 și-a adăugat opera sa prosodică, *CENTIMETRUM*, foto 60-71; al II-lea, și nu neapărat copist, ci autor de glosse, consider că a fost *Martin Opitz*.

Eflorescența de piatră de la Târgu Jiu

dr. Nina STĂNCULESCU

Orașul Târgu Jiu, spațiu binecunoscut din vechi timpuri, în care Brâncuși și-a așezat Ansamblul său de monumente închinat recunoștinței pentru jertfelnicia eroilor țării, cunoaște de doi ani o miraculoasă înflorire. Pe tot perimetrul lui, în centru ca și în locuri mărginașe, în piețe, la răspântii sau dinaintea unor clădiri importante, s-au revărsat ca o primăvară a însuși „duhului” lui Brâncuși, o serie de sculpturi din piatră albă (calcar de Podeni și travertin de Borsec). Sunt operele unor artiști care au participat la două tabere de sculptură în cadrul unor simpozioane naționale: prima în anul aniversar, 2001, cu 14 artiști, a doua anul trecut, 2002, cu 8 participanți. Marea diversitate a acestor sculpturi, toate albe, din piatră, vădind fiecare o proprie personalitate, marcantă a autorului lor și, în același timp ca izvorâte dintr-un același limbaj, al aceleiași spiritualități brâncușiene, le antrenează într-un dialog de o stranie și emoționantă fascinație, care amintește, la rândul ei, bucuria lui Brâncuși însuși, de a-și așeza operele să dialogheze unele cu altele, urmărindu-le interrelația și fotografiindu-le. S-a creat astfel, precum în atelierul lui Brâncuși și pe caldarâmurile de la Târgu Jiu, sub oblăduirea spiritualității iradiante a ansamblului, un univers unic, de simboluri încifrate — uneori greu descifrabile — evoluând împreună într-un dans

Poarta apelor
— sculptor Tatsumi Sakai —

neoprit, „neîmpietrit”, revărsându-se asupra orașului ca o melodie discretă fără sfârșit.

Forme ce regăsesc ritmuri fruste

Târgu Jiu
Șantier BRÂNCUȘIANA

ale naturii, arhetipuri ale unor epoci revoluționare sau incantația unui modernism sfidător, se confruntă, se cheamă, se împletesc în bucuria irumperii lor dintr-un imaginar neîngrădit, solar, al curbilor și dreptelor ce se ntrețeau, al volumelor ce uneori se adună, se comprimă, se ghemuiesc, alteori se răsfrî, se alungesc, se înalță vertical. Puritatea, aeratul alcătuirilor, a structurilor, a dispunerilor în spațiu, apropiere recente sculpturi monumentale, în aer liber, ale Târgu Jiului, ca de altfel și întreaga operă brâncușiană, de rafinata lume extrem orientală. De unde și armonioasă, fără fisură, încadrare în comuniunea celor două tabere a cinci sculptori japonezi (4 în prima etapă, unul în cea de-a doua). Ne imaginăm uimirea și bucuria sculptorului japonezo-american Isamu Noguchi dacă ar fi avut răgazul să cunoască această întreagă eflorescență de piatră în care ar fi regăsit spiritualitatea brâncușiană pe care a admirat-o și iubit-o atât de mult și în care, pentru el s-au alăturat organic tradiția română și cea japoneză, determinându-l să rămână doi ani în atelierul lui Brâncuși, ca ucenic al acestuia. Ar fi regăsit astfel, totodată, piatra ca esență a lumii, ca „materie primordială” („the mother lode, the planet earth itself”), după cum spunea el.

În prima tabără, simboluri primare în forme — însemne ale totalității existenței și ale latențelor acesteia de germinare, precum *Picătura lui Emilian Popescu*, *Germen de Paul Popescu* sau *Bobul de orez împietrit al lui Toshio Yanagisawa* având alături *Vasul de ritual al fiului acestuia* Ei

de sacralitate, ca de început al lumii, pe care alte sculpturi o va prelua, în mod diferit. Astfel, impresionanta *Masa lui de Mihai Păcurar*, masivă, rugos arhaică, prin cele două componente ale ei, sugerează un monument de cinstire a unor strămoși uriași, sau eroi. În opoziție imaginea muntelui *Tsukuba-san de Masatu Tashiro*, dimensiuni mărunte, în bună tradiție japoneză, reamintesc deopotrivă sacralitatea Muntelui ca și a bolovanului rupt din stâncă. *Toaca lui Ilarion Voinea*, în schimb, se înalță cu grație vertical și se răsfrî orizontal pe pământ ca o umbră sfâșiată în bucăți, marcând trecerea unui timp inexorabil, din vremuri vechi, ca și chemarea la rugăciune a unei toace de mânăstire și oarecum asemănător, se înalță și se prelinge *Blândețea lui Ioan Alexandru Grosu*, poate că nu întâmplător așezată dinaintea Palatului de Justiție. Cu câtă armonioasă finețe se înscriu acestor caligrame de piatră sculpturile de un figurativ stilizat, ca desprinse fiecare dintr-o altă veche cultură, dintr-un cult riguros transfigurator: fermecătoarele *Personaje ale lui Cătălin Geană*, ca desprinse din vechi, miraculoase legende, accentuându-și robustețea dinaintea fineței sălciiilor din spate sau *Frumoasa japoneză a lui Akira Shinkai*, decantată reprezentare a unei zeițe budiste. De fapt toți sculptorii par a fi fost preocupați îndeosebi de o temă anunțată față de Dumitru Radu: *Transcedere*, revenind accentuat la tabăra din cadrul simpozionului din anul următor. Sugerarea tendinței și a efortului de transfigurare, de trecere spre o Împărăție a Cerurilor, a

Legende românilor

PĂUNICA

prof. Virgil VASILESCU

(continuare din RĂDĂCINI nr. 3)

A mai poruncit ca Păunica aceasta să aibă și pui lângă ea și să-i ocrotească, să-i facă mari, ca apoi aceștia prin zborul lor să înmulțească semnele vestitoare de bine. Și meșterii au împlinit porunca, dar cloșca din aur nu se ridica în spirale pe cerul albastru, nu se juca în zbor ca Păunica adevărată, nu stătea alături de Soare, de lună și de cele nouă stele. Aurarii au făcut-o cum au spus martorii, dar aceasta era fără suflare pentru că zeii au refuzat să-i dea viață. Când buci-umașii au dat veste că se apropie o nouă primejdie, o altă urgie, căpetenia ținutului a ascuns cloșca cu puii de aur sub lespezi de piatră, în Munții Buzăului. Acolo a fost uitată de lume, căci stăpânul ținutului, singurul care

știa ascunzătoarea, a pierit în luptă.

Mult mai târziu, când Negru-Vodă a întemeiat o nouă țară din cenușa celei vechi, de la Făgăraș până la Câmpulung, a fost însoțit de o pasăre neagră. După cum zbura alături de ceata domnească, după cum sălta în cercuri largi peste munți, părea să fie păunica în veșmânt cernit. O mare parte dintre boieri susțineau că ea este și că aduce alt semn pentru țară. Înduplecat Domnul a poruncit să fie țesut chipul acestei păsări în pânza stea-gului țării, să fie pus pe stemă și pe fruntea bisericilor ca bun semn vechi, la noi rânduieli.

De atunci Păunica este pretutindeni, printre noi și își arată chipul alături de falduri tricolore când înălțăm imn de laudă țării.

unei lumi noi solare, animă interior simbolurile fiecăreia dintre saculturnile acestei a doua tabere, într-o „dulce continuare”, cum ar spune Constantin Noica, a celei precedente. Încântătoare alături de piatră, fie că e vorba de etalarea frământatelor incizii, într-o armonioasă neorânduială, ale *Căutătorului de lumină de Alexandru Ciutoreanu*, involburarea ghemuită a *Contrastelor* lui Alexandru Lupu, maiestuoașă înălțare paralelipipedică a *Regelii regilor* lui Alexandru Nancu, de timida sfericitate a *Tainei lui Ioan Mihale*, cuprinsă de aspra înaintare a unor volume dure, de simpla, firească *Inevitabilă despărțire a lui Paul Popescu*, sau mai cu seamă de cele două *Porți: cea a apelor de Tatsumi Sakai și cea a Soarelui de Septimiu-Vasile Enghis*, cheamă și consolidează în rândul naturii lumina, soliditatea și bucuria creației omenești. Ca o sinteză a celor două tabere, care au făcut să înflorească o primăvară eternă pe drumurile și printre clădirile Târgu Jiului, s-a înghebat cu sobrietate și distincție *sculptura lui Ioan Cădea Dor de Brâncuși*, un dor ardent și dureros ce-a scrijelit pe toate fețele operei o pânză, sau poate un traseu, o scară sau un labirint înconjurând clepsidra timpului necruțător.

În vara aceasta se va deschide o nouă tabără de sculptură, care, fără îndoială, va prelua și continua lumea de

poezie și puritate a celor dinainte. Și astfel, prezența brâncușiană, iradiantă, se va răspândi pe mai departe, preschimbând orașul într-o mare grădină de flori monumentale în piatră.

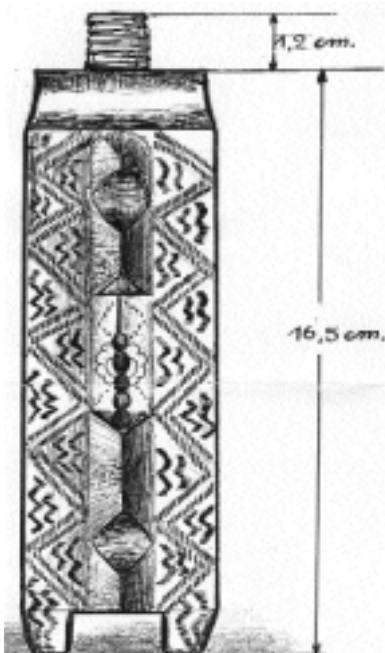
Rugăciunea unui român

Ne-ai dat lumina și căldura Soarelui,
ne-ai dat bogăția Pământului,
ne-ai dat sfințenia Apei și
tăria Focului!
Lasă-ne Doamne și Veșnicia!
(V.V.)

Un simbol traversând mileniiile

artist plastic Magda GHINEA

Incitantul semn — simbol al APEI, ca și celelalte simboluri — al soarelui, al focului, al pământului, a fost creat în neguroasa vechime a timpului de către omul devenit OM. Apa este un element

indispensabil al vieții. Fără preț. De unde și nevoia stringentă de a o numi, de a o identifica, de a o implora, de a o diviniza, de a o BEA, a făcut să fie materializată grafic printr-o linie ondulată precum valurile sau prin trei linii, șerpuite și așezate unele sub altele — întreite înseamnă apă multă, râu mare...

Semnul apei, la milenii depărtare de clipa creării lui — l-am găsit folosit și înțeles în toată valoarea lui, imprimat pe un obiect de cult, un AGHIAZMATAR, recipient conceput special pentru a recepta și păstra apa cea sfințită — aghiazma.

Acest aghiazmatar este o piesă metalică, de formă paralelipipedică, având cele două fețe late — TURNATE într-o matriță ce-l reprezintă pe Sf. Gheorghe călare omorând balaurul — subiect cu tâlc — și având menționat în dreapta sus, o cifră — anul 1782.

Element deosebit de important pentru noi, precizându-se astfel momentul executării acestei comenzi,

căci comandă a fost adresată unui atelier de meșteșugari transilvăneni. Cele două fețe au fost turnate în aceeași matriță.

Dar, elementul uitor, emoționant este motivul ornamental de pe muchiile înguste (fețele laterale) ale aghiazmatarului. Față de cele două fețe bogat ornate, părțile înguste ar fi părut sărace dacă n-ar fi fost și ele ornate. Dacă pentru cele două fețe, meșterul a fost obligat prin comandă să execute subiectul convenit, pentru împodobirea laturilor înguste avea toată libertatea de a alege și a executa un motiv oarecare. Dar el nu a făcut orice și oricum. El a CIZELAT MANUAL — cu o dăltă fină însemnele ancestrale ale apei. A gândit, a ales și a migălit semnul APEI, așa cum tradițiile moștenite din moși strămoși l-au învățat. A așezat de-a lungul părților înguste ale vasului, un zig-zag — semnul vieții și al morții — și apoi a așezat în unghiurile zig-zag-ului, câte un grup de două liniiare vălurie — adică semnul APEI. Este demn de rețin-

ut faptul că meșterul CUNOȘTEA înțelesul acestui simbol, altfel nu l-ar fi cizelat pe un aghiazmatar, vas destinat a conține și a păstra apa sfințită, aghiazma.

Cu alte cuvinte, în anul de grație 1782, unui multimilenar semn-simbol cu forma lui grafică perfect stilizată, cu încărcătura lui ideatică precis stabilită, nu numai că și este înțeleasă valoarea, dar și găsim înobilat cu o viguroasă aură creștină.

Vai, vremea trece, nemilos vitregiile de tot felul cad grindină și omul pământului carpatic uită și pierde înțelesul magic al semnelor-simbol, bătrâne de când lumea.

Însă, din fericire și, măcar atâta, grafia acestor semne-simboluri, purtate cândva de zeii gleei sau sfințind lutul vaselor cultice, le găsim și astăzi sub statutul de ornament, de motiv decorativ, pe toate obiectele gospodăriei țărănești, pe fote, pe velințe sau porți, câte și mai câte.

Această „verigă”, adică AGHIAZ-

MATARUL ardelenesc din 1782, aduce încă o dovadă, Doamne, a căta, că acel popor care a trăit odată, de mult, la începutul timpului pe pământul carpatic, trăiește și astăzi pe aceleași meleaguri ca și moșii și strămoșii săi.

CUM SĂ TRĂIM!

Perceperea psihologică și estetică a culorilor

Tamara MACOVEI (Chișinău)

Pretutindeni, un accent deosebit se pune în abordarea problemei extrem de actuală și interesantă a cercetării și utilizării practice a culorilor.

Culoarea, această fermecătoare însușire a tot ce ne înconjoară, aduce în sufletul nostru bucurie sau tristețe, căldură sau răceală, liniște sau neliniște, ne face să ne simțim mai aproape sau mai departe de ceva, iar de felul cum ne pricepem s-o utilizăm cu discreție și rafinement, cu gust și fantezie, depinde în mare măsură echilibrul, liniștea noastră interioară și bogăția trinderilor afective.

Așa cum există o lume exterioară obiectivă a culorilor, tot așa există o lume interioară subiectivă, trăită, a tuturor nuanțelor coloristice.

O culoare este cu atât mai caldă cu cât se apropie mai mult de roșu și cu atât mai rece cu cât este mai dominant albastru. Culorile închise au un efect depresiv, descurajant, negativ, iar cele prea vii sunt obositoare, în timp ce culorile deschise au un efect stimulator pozitiv. Cele vesele (roșu, portocaliu, galben) micșorează nevoia reală de vitamine și tonice.

O importanță deosebită se acordă contrastelor și combinațiilor cromatice în cele mai felurite situații și domenii de activitate: amenajarea interioarelor locuințelor, moda și îmbrăcămintea, comerțul, reclamă și publicitate, industrie, transporturi și circulație, artă și arhitectură, sănătate, starea psihică în comportamentul oamenilor, afișe, amenajarea expozițiilor, în dezvoltarea inteligenței, în învățământ, în coloritul mobilierului, jucăriilor, fațadelor construcțiilor industriale etc.

Tot cu ajutorul culorii putem să ne cunoaștem mai bine, în profunzime, chiar propria noastră personalitate. Dacă vom ști ce culori să folosim în ținuta vestimentară în funcție de culoarea ochilor și a părului, de anotimpul în care ne aflăm, de tipul de activitate (muncă, relaxare, distracție etc.) cum să colorăm estetic locul unde locuim, cum să încălzim sau să răcorim și cum să mărim sau să micșorăm anumite spații, cum să îndepărtăm sau să apropiem anumite obiecte folosindu-ne de desenul cromatic.

Semnificație psihologică și rezonanță afectivă: pace, împăcare, liniște, inocență, virtute, castitate, curățenie, sobrietate.

Utilizări recomandabile:

• pentru suprafețe și volume mici întunecoase și

înguste cărora le dă spațialitate și luminozitate, le dilată;

• pentru marcarea traseelor și delimitarea spațiilor interioare.

Toate culorile sunt ele însele culori ale unor obiecte și fenomene din natură pe care oamenii le-au perceput: roșul, galbenul și portocaliul nu sunt altceva decât culorile soarelui, focului; verdele, albastrul și violetul sunt culorile spațiului imens al cerului, întinderilor de apă, umbrei, frigului, înserării etc.

Pentru cercetările efectuate asupra percepției cromatice a naturii culorilor și a luminii s-au dat mai multe premii Nobel. În prezent, în lume, există numeroase instituții pentru cercetarea și utilizarea culorii.

În esență culoarea utilizată în mod științific asigură creșterea randamentului muncii fizice și intelectuale, diminuează oboseala, este o sursă puternică de deconectare nervoasă, creează o stare de confort fizic și psihic, bună dispoziție, satisfacție și inovare, sporește performanțele memoriei și capacității de învățare, contribuie la estetica ambianței interioarelor, spațiilor publice și vestimentației, are importante funcții de cunoaștere, avertizare și semnalizare.

Culoarea a fost studiată și utilizată din cele mai vechi timpuri de către om și nu există savant, poet sau artist care într-un fel sau altul să nu se fi referit la culoare.

Exemplele ce urmează sunt sugestive în acest sens:

„Albă ca o lebediță”; „De-ar fi cât cașul de alb”;

„La stăpân cu ochi și salbă

și cu pelicica albă”;

„Maghiran de cel albu”; „Dalbă jupâneasă, crăiasă, preoteasă”; „Badea-i alb și calul sur”;

„Negre-s hainele pe mine

Nu-s negre de nespălate

Ci-s negre de lacrimate

Nu-s negre de nelăute

Ci-s negre de lacrimi multe”.

„Gura rumioară”; „buză naromzii”; „cu o gușă purpurată”; „rumen ca bujoru”; „roșu ca vișina”; etc.

Referitor la vestimentație: întâi de toate trebuie să știm cum este bine să alegem și să combinăm culorile în funcție de particularitățile noastre biotipologice: sex, vârstă, culoarea pielii, a ochilor și a părului, forma corpului, înălțimea, grosimea trunchiului, bazinului. Este indicat să se combine întotdeauna culorile în funcție de aceste

particularități pentru a se asigura o siluetă elegantă și atractivă.

Ne este cunoscut cred eu, faptul că nuanțele deschise îngroașă, iar culorile închise subțiază. Persoanelor cu ochii de culoare deschisă li se potrivește îmbrăcăminte de culoare bleu, verde, gri, celor cu ochii căprui — marou și ruginiul, brunetilor — bleu, iar celor cu părul castaniu — roșul, ruginiul și griul. Albul și culorile pastelate se potrivesc chipurilor colorate.

Cu ajutorul culorilor pieselor vestimentare se pot aduce anumite corecturi, în planul imaginii, siluetei.

Dar alegerea și combinația culorilor în vestimentație trebuie făcută și în funcție de numeroși alți factori. Dincolo de modă, sezon, funcționalitate și confort, importante sunt și: *tipul de vestimentație* (pardesiu, pantaloni, costum, rochie, fustă, batic saugeantă, cravată, mănuși, căciulă sau pălărie, jersu, pulovăr), *tipul de încălțăminte* (pantof, geantă, cizmă), *tipul de accesorii sau podoabe* (inele, mărege), *tipul de activitate* (intelectuală, fizică, sportivă, relaare), anotimp, vreme (ploaie, soare, cer înnoirat, senin).

Astfel este bine de știut în cazul unui pulover bej, că nu este indicat să se poarte fustă maro, pentru a se evita monotonia cromatică și a pune în evidență fiecare parte a vestimentației. Dimineața este recomandată o vestimentație cu un colorit mai viu, antrenant, pe când seara trebuie să-și facă loc nuanțele sobre, liniștitoare chiar meditative. În vestimentație nu trebuie să uităm nici o dată că albul și negrul asigură întotdeauna o combinație de bun gust, elegantă ca și bejul și maroul. Bleumarinul și roșu este o combinație foarte tinerească, verdele închis și bejul denotă foarte mult rafinement, negrul și bejul dau o delicatețe căutată.

Cromatică îmbrăcămintei ridică în ultimul timp probleme tot mai complexe: de la estetică, modă, grad de confort, funcționalitate și căldură până la utilizare.

Făcând o analiză a culorilor în utilizarea lor estetică și morală se pot trage următoarele concluzii: roșul, portocaliul și galbenul dau senzația de cald și ne creează o dispoziție stimulantă; verdele, albastrul și violetul sunt culori reci și dau o senzație de temperatură scăzută.

Sunt culori vesele și culori triste. Majoritatea cercetărilor au demonstrat că atunci când este vorba de culori pure, culorile luminoase sunt

vesele; ele declanșează și întrețin stări afective pozitive, de entuziasm, optimism și încredere, în timp ce culorile întunecate au efecte contrare: induc stări de tristețe, declanșează stări negative, de reținere, teamă, neîncredere, pesimism.

Violetul este nu numai o culoare rece dar creează și o stare psihică descurajatoare, tristețe, melancolie; *ceiușul* este deprimant; *galbenul* dimpotrivă înveselește; *albastrul* și *verdele* dau o senzație de liniște; *griul deschis* induce stări de tristețe și monotonie în timp ce *rozul* sau *portocaliul deschis* inspiră optimism, încredere, veselie;

Analizarea culorilor se poate face în trei planuri diferite și anume:

— din punctul de vedere al efectelor,

— din punctul de vedere al semnificațiilor și

— din punctul de vedere al concluziilor privind utilizările lor.

Roșul

Efecte fiziologice: crește presiunea sngvină, ridică tonusul muscular, activează respirația, dă senzație de căldură.

Efecte psihologice: culoarea foarte caldă este un stimulator general, excită, provoacă, stimulator intelectual, neliniștitor, aprindere, însufletire, mobilizare, facilitează asociațiile mentale de idei. *Semnificație psihică și rezonanță afectivă:* se caracterizează ca forța voinței, specifică tipului activ, excentric ofensiv-agresiv, autonom, operativ exprimă dorința, erotismul.

Semnificație în industrie: se folosește ca simbol pentru a semnaliza: incendiu, pericol, oprire-interzisă.

Utilizări: în camere sau încăperi cu accente de înviorare a spațiului și obiectelor din spațiu, în spațiu cu temperatura scăzută, pentru muncile monotone și migăloase ca element decorativ.

Verdele

Efecte fiziologice: scade presiunea sangvină, dilată vasele capilare.

Efecte psihologice: este o culoare rece, plăcută odihnitoare și calmantă, impresie de prospețime, facilitează deconectarea nervoasă, instalarea unei stări de bună dispoziție, îndeamnă la meditație.

Semnificație în industrie: este o culoare de protecție și siguranță. Mesajul principal al culorii verde este securitatea.

Utilizări recomandabile: pentru colorarea suprafețelor relativ mari deoarece este ușor suportată în tonuri deschise.

Albastrul

Efecte fiziologice: scade presiunea sangvină și tonusul muscular, calmează respirația și reduce frecvența pulsului.

Efecte psihologice: culoare foarte rece, odihnitoare și liniștitoare, îndeamnă la calm și revenire, predispoziție la concentrare și liniște interioară.

(continuare în RĂDĂCINI nr. 5)

(continuare din Rădăcini nr. 3)

18. *La Grande Encyclopédie Larousse*. În 21 vol. Paris, Librairie Larousse, 1971, vol. 6, p. 3602, articol cu trimiteri și bibliografie, semnat R.H. (René Harot).

19. *Grand Larousse encyclopédique*. În 10 vol. Paris, Librairie Larousse, 1961, vol. 3, p. nenumărată, 32 rânduri.

20. Mourre, Michel: *Dictionnaire Encyclopédique de L'histoire*. În 8 vol. Paris, Bordas, 1986-1993, vol. 3, p. 1291, 22 rânduri, cu trimiteri la România; p. 1325, 8 rânduri despre Decebal („nume dat regelui Dacilor”).

Enciclopedii în limba spaniolă

21. *Diccionario Básico Espasa*. În 5 vol. Madrid, Espasa-Calpe, S.A., 1981, p. 1699, 8 rânduri, cu o ilustrație color; p. 1716, 3 rânduri despre Decebal.

22. *Diccionario enciclopédico abreviado*. În 9 vol. Madrid, Espasa-Calpe, S.A., 1978, vol. 3, p. 255, 9 rânduri; p. 285, 6 rânduri despre Decebal.

23. *Diccionario enciclopédico EDAF*. În 9 vol. Madrid EDAF, S.A., 173, vol. 3, p. 448, 8 rânduri.

24. *Diccionario enciclopédico Salvat*. În 12 vol. Barcelona, Madrid, Buenos Aires, 1960, vol. 4, p. 404, o coloană cu o ilustrație; p. 457, 19 rânduri despre Decebal.

25. *Diccionario enciclopédico universal*. Ediția a 3-a. În 7 vol. Barcelona, Creds, 1969, vol. 2, p. 993, 9 rânduri.

26. *Enciclopedia Universal Ilustrada Europeo-Americana*. În 66 vol. Madrid, Espasa-Calpe, S.A., vol. 17, p. 744-745, 3 coloane, cu ilustrații și bibliografie amplă.

27. *Enciclopedia Universal Sopena*. Diccionario ilustrado de la lengua española. În 9 vol. Barcelona, Editorial Ramon Sopena, 1963, vol. 3, p. 2587, 10 rânduri, cu o ilustrație.

Enciclopedii în limba germană:

28. *Brockhaus Encyclopädie*. Ediția a 19-a. În 24 vol. Mannheim, F.A. Brockhaus, 1988, vol. 5, p. 88-89, o coloană despre daci, Dacia, dacoromâni, dacoromânism, vol. 8;

p. 446, 24 rânduri despre geți; p. 184, 2 rânduri despre Decebal.

29. *Der grosse Brockhaus*. Kompaktausgabe. În 26 vol. Wiesbaden, F.A. Brockhaus, 1983, vol. 4, p. 361, 6 rânduri.

30. *Der grosse Brockhaus*. În 20 vol. Leipzig, F.A. Brockhaus, 1929, vol. 4, p. 336, o coloană cu alfabet gotic.

31. *Der Grosse Herder*. Nachschlęwerk für Wissen und Leben. În 12 vol. Feiburg im Breisgau, Verlag Herder, 1956, vol. 2, p. 1031, 4 rânduri.

32. *Meyers enzyklopädisches Lexikon*. În 25 vol. Mannheim, Wien, Zürich, Bibliographisches Institut, Lexiconverlag, 1972, vol. 6, p. 184-185, două coloane cu bibliografie.

33. *Lexikon früherer Kulturen*. În 2 vol. Leipzig, VEB Bibliographisches Institut, 1987, vol. 1, p. 198, 18 rânduri (la bibliografie, o lucrare tipărită la Sofia, în 1959!).

34. *Dizionario enciclopédico moderno*. În 4 vol. Milano, Edizioni Labor, 1955, vol. 2, p. 251, 21 rânduri cu ilustrații; p. 283, 4 rânduri despre Decebal.

35. *Dizionario enciclopédico Sansoni*. În 4 vol. Firenze, Sansoni, 1954, vol. 1, 1041, 10 rânduri; p. 1078, 4 rânduri despre Decebal.

36. *Enciclopedia Italiana di scienze, lettere ed arti*. În 35 vol. Roma, Istituto della Enciclopedia Italiana, 1931 (retipărită în 1949, cu apendice), vol. 12, p. 212-216, text

amplu, cu 6 ilustrații și o hartă; p. 456-457, o coloană despre Decebal, cu portret. Texte semnate R.P. (Roberto Paribeni, director general al Antichităților și Artelor Frumoase).

37. *Enciclopedia Universale Rizzoli-Larousse*. În 17 vol. Milano, Rizzoli Editore, 1967, vol. 5, p. 33, o coloană, cu 4 ilustrații; p. 111, o jumătate de coloană cu o ilustrație despre Decebal.

38. *Enciclopedia Hoepli*. În 7 vol. Milano, Editori Ulrico Hoepli, 1955, vol. 3, p. 2, o coloană și jumătate, cu trimiteri.

39. *Grande Dizionario Enciclopédico*. În 12 vol. Torino, Unione Tipografico-Editrice Torinese, 1956, vol. 4, p. 267-268, o coloană, cu ilustrații; p. 397, 7 rânduri despre Decebal.

40. *Révai Nagy Lexikona*. În 19 vol. Budapest, Révai, 1912, vol. 5, p. 234-235, text amplu.

41. *Uj Magyar Lexikon*. În 7 vol. Budapest, Akadémiai Kiadó, 1960, vol. 2, p. 5-6, text cu trimiteri la Ardeal și România.

42. *Bošaiia sovskaia entiklopediia*. Ediția a 3-a, cu alfabet chirilic. În 30 vol. Moskva, Sovetskaia entiklopediia, 1972, vol. 7, p. 508, o coloană, cu trimiteri și bibliografie; vol. 8, p. 177, 16 rânduri despre „Dečebal, țar dakov”.

43. *Wielka Encyclopédia Powiszechna*. În 10 vol. Warszawa, PWN, 1963, vol. 2, p.

786, 16 rânduri, p. 793, 15 rânduri despre Decebal.

44. *Vojna Enciklopedija*. Ediția a 2-a, cu alfabet latin. În 10 vol. Beograd, Vojna Enciklopedija, vol. 2, p. 299-300, o coloană despre războaiele dacice, cu ilustrație (Cap de dac, Muzeo Vaticano), p. 303, 22 de rânduri despre Dacia, cu o hartă. Ambele texte sunt semnate P.To. (Petar Tomac, general-maior în rezervă, din Belgrad); p. 351, 9 rânduri despre Decebal (articol semnat de locotenent-colonelul Blagoe Jovovici).

45. *EGKUKLOPAIDIKON LEXIKON*. În 12 vol. Atena, 1927, vol. 4, p. 224-225, text amplu cu alfabet grecesc.

Am găsit, frește, și enciclopedii care nu au nici o referire la Dacia sau la daci. Dintre acestea amintim:

1. *The Book of Knowledge. The Children's Encyclopaedia*. În 20 de volume New York, Grolier, Inc., 1962.

2. *Lexicon universal encyclopedic*. În 21 vol. New York, Lexicon Publications, Inc., 1995.

3. *Sovetskaia voennaia entiklopediia*. În 8 vol. Moskva, Voenizdat, 1977.

4. *Encyclopédia Slovenska*. În 6 vol. Bratislava, 1977.

5. *Mala splosna enciklopedija*. În 2 vol. Ljubljana, Beograd, 1973.

Cele mai ample, mai profunde și mai diverse informații despre daci le-am găsit în enciclopediile italiene, în ordine descrescătoare urmând cele spaniole, englezești, germane, maghiare, grecești rușești și sârbești.

Dacia în enciclopediile lumii secolului XX

Cele mai exacte informații se găsesc în enciclopediile germane. Cele mai superficiale trebuie să o spunem cu regret, se găsesc în enciclopediile franceze. Majoritatea articolelor despre daci și Dacia sunt nesemnate. Dintre semnatari cea mai înaltă autoritate este istoricul italian Roberto Paribeni, director general al Antichităților și Artelor Frumoase în anii 1930 (Enciclopedia Italiană). Alți istorici de valoare, care dovedesc interes și pasiune pentru spiritualitatea dacilor, sunt: prof. C.E.F. Chilver, specialist în studii clasice la Universitățile din Kent și Oxford (Chamber's Encyclopaedia), prof. Arthur Ferril, de la Universitatea din Washington (Encyclopaedia Americana), bizantinologul Alexander Kazhdan (Oxford Dictionary of Byzantium) și generalul iugoslav în rezervă Petar Tomac (Vojna Enciklopedija). Cea mai mare decepție am avut-o la consultarea *Dictionarului enciclopédic al istoriei*, lucrare amplă a istoricului francez Michel Mourre. Merită, în schimb, observată seriozitatea abordării în enciclopediile sârbă, rusă, maghiară și poloneză.

Interesul deosebit de care se bucură dacia în enciclopediile spaniole ar putea fi explicat prin originea iberică a împăratului Traian, cuceritorul Daciei, sau prin faptul că popoarele antice din Peninsula Iberică au avut o soartă asemănătoare dacilor.

Ca o concluzie generală, putem afirma că informațiile privind existența, limba, viața politică, socială și militară, cultura, spiritualitatea și importanța Daciei în istoria Europei se limitează, cu excepții minore, la perspectiva latinității sau la cea a istoriografiei grecești, fiind într-un regres evident, cel puțin calitativ, față de abordările mai profunde, mai bogate în întrebări, ale articolelor despre Dacia din enciclopediile secolului al XIX-lea.

Mihai POPESCU — doctor în litere

Ajutoare TRACE către TROIENI și originea lor bihoreană

dr. Mircea Ticleanu

Confruntarea radicalilor antroponimici cuprinși în numele ajutoarelor trace venite în sprijinul apărătorilor cetății Troia (Ilion), asediată de ahei (cca 1183 î.H.) (Homer, Iliada), cu radicali toponimici românești a condus la conturarea unei zone plasate în partea de vest a Munților Apuseni în care radicalii antroponimici amintiți pot fi regăsiți în toponime actuale. Această realitate demonstrează că există o strânsă legătură între cei ce întemeiaseră Troia și o apăreau de asediatorii greci și locuitorii de atunci ai actualelor ținuturi bihorene care veniseră să lupte alături de troieni, aceasta sugerând în același timp posibila origine nord-tracă a întemeietorilor cetății Troia. Se impune de asemenea și faptul că cele mai multe dintre triburile trace care au venit în sprijinul Ilionului ocupau în timpul războiului Troiei ținuturi aflate la poalele Apusenilor.

Au fost avute astfel în vedere rădăcinile car, pon (p(e)on), mon (m(e)on), lel, cuc (c(ă)uc), prezente în numele unor triburi precum carienii, peonii, meonii, lelegii și cauconii, dar regăsiabile și în toponimele Carei, Ponița (Pona), Moneasa, Lelei și Cauaceu. Aceștia li se adaugă legătura ce se poate face între numele altui trib, alizonii, și cel al satului Aliza (Sm). În continuare pot fi comparate la nivel de rădăcină Axios (antroponim) și Acis (localitate pe râul Crasna), Xanthos (hidronim) și Santau, Odissos (antroponim) și Odești (Mm), Cissos (antroponim) și Chisău (sat), dar și

numele regelui trac Rigmos și numele satului Rigmani (jud. Mureș). În plus numele cetății Cabesos ne conduce direct la numele localităților Căbești întâlnite astăzi pe teritoriul țării (în județele Bihor, Arad și Vaslui).

Se mai poate de asemenea remarca și faptul că față de zona astfel delimitată și centrată pe actuale ținuturi bihorene se observă două direcții de migrare în plan toponimic a radicalilor cab, mon și lel, una estică și una orientată spre SSE, ultima indicând și direcția generală de migrare spre SE a unor triburi trace care s-au îndreptat spre ținuturi ale Asiei Mici în care au fost desemnate mai apoi de istorici. Alte triburi trace venite în ajutor, respectiv mysienii și phrygienii (brygienii) par să fi locuit în acele timpuri în ținuturi situate în apropierea Dunării, la sud de Carpați. Este de presupus astfel că în timpul războiului Troiei doar pelasgii, lycienii și dardanii dintre ajutoarele Ilionului, locuiau ținuturi mai apropiate de cetatea asediată.

Un alt argument important care susține originea nord-dunăreană a unora dintre ajutoarele trace ale troienilor este și marea bogăție în aur și argint etalată de regii traci veniți sub zidurile Troiei, bogăție legată evident de ținuturile aurifere ale Munților Apuseni.

Toate acestea susțin de asemenea și ideea vechimii foarte mari (peste trei milenii) a radicalilor toponimici legați de ținuturile cu rezonanță mitică ale Apusenilor noștri.

Uciderea, învierea și înălțarea la cer a zeului APOLLON

Marian MIHAI

În numărul 2 al revistei v-am prezentat asemănarea izbitoră dintre istoria nașterii Gemenilor Divini—APOLLON „Albul” și ARTEMIS „Roșia” și nașterea Mântuitorului IISUS HRISTOS. În numărul prezent vă propunem spre meditație apropierea dintre cele două credințe ale trăitorilor carpațici — străvechi și a celor de astăzi — și anume credința în ÎNVIERE și în ÎNALȚARE.

Am fost învățați, în majoritatea cazurilor, de către „literații” noștri să analizăm și să interpretăm baladele populare românești într-un mod simplist, consider eu, doar ca pe niște opere epice, simple verificabile, în care ni s-ar vorbi despre psihologia păguboasă a eroilor care nu fac nimic în fața evidenței pericolelor. Mi-au trebuit mulți ani să înțeleg că toate baladele noastre sunt niște mesaje ancestrale, ele conținând esența istoriei noastre străvechi, de la începuturile lumii, constituindu-se în adevărate „Evanghelii ale geto-dacilor” (cum le numește Adrian Bucurescu).

Voi prezenta în continuare câteva mărturii scoase la lumină în cartea DACIA SECRETĂ de Adrian Bucurescu, în susținerea celor de mai sus. În căutările sale autorul nu se oprește doar asupra anumitor izvoare cum ar fi inscripțiile getice descoperite ci pornește o incursiune cuceritoare în a explica și înțelesul baladelor populare, în cazul nostru a baladei Miorița.

Prevestirea morții

Artemis „Roșioara” avea darul profeției într-un grad foarte înalt. Aceasta de altfel îi dă de veste lui Apollon asupra apropiatei sale morți și anume că va fi ucis. Aluzia la semnificația numelui său, „Roșioara”, apare în diverse variante ale baladei Miorița:

Miorița, mioară,	—Of, ciobănel mic,	—Mioară, miorița mea,
Oiță din poieniță,	Mic și mai harnic,	Ce ți s-a roșit lăna ?
Cu flori roșii la guriță,	* Doi ciobani din răsărit	
Tu n-ești surioară,	Mi s-au sfătuit	
Spre cer privești	Că, la apus de Soare,	
Și nimic nu dorești.	Să mi te omoare.	

Pe o gemă dacică de onix (vezi figura alăturată) descoperită la Potaissa (Turda), Zeul apare ca păstor, iar Zeița, „Oaia năzdrăvană”, îi vestește apropiata moarte. Pe aceeași iconiță apar și tâlharii: Pytha-Goras, „Fiara Mare; Sălbăticuinea; Balaurul” și Yda-ta, „Cel din apă”. Aproximarea dintre această iconiță și imaginea ce rezultă din textul Mioriței este izbitoră. Iar inscripția ce însoțește imaginea de pe iconiță — ICHOYS — se traduce prin „Prevestirea” și întărește această interpretare a versurilor baladei.

Moartea sau uciderea Zeului

Dintr-o variantă miorițică se vede că păstorul nu era pământean ci zeul HEBRIZ-ELMOS „Dealul Înflorit”:

Pe cel răt cu flori frumoase	Păstor este Dumnezeu,
Ce stână de oi se vede ?	C-un topor încolțurat,
Da la oi cine-i păstor ?	Cu fluieru-nferecat.
Încă o variantă ne sugerează că păstorul era CHAR-YSTOS „Fiul Cerului”:	
— Stăpâniul meu,	
Drag lui Dumnezeu,	
Bine am aflat	
Că judecata ți s-a gătat.	

După cum ne spune autorul „Daciei secrete” în ajunul Sfântului Gheorghe Apollon a plecat, împreună cu Ion, băiatul cel mic al lui Aisepos, peste Naparis, la Piangetae, ca să participe la o importantă ceremonie păstoraască. Locul de desfășurare al acestei sărbători era pe malul drept al râului Naparis. Când Apollon a ajuns la ceremonie, în crângul de pe celălalt mal, pândeau deja ucigașii sciiți; Apollon a simțit apropierea morții deși nu-și aflase ucigașii. Să vedem ce ne spune balada în câteva dintre variantele sale, în legătură cu presimțirea zeului:

Când oile le-abătea,	Iată un păcurar pe munte,
Lui grea lege îi făcea.	Cu oi mândre și cornute,
Străinelul a simțit	Oile le păștea —
Și ce jale a grăit	Hai leri-i, Doamne, leri
	Și după fluier așa zicea:
	„Doi dușmani se sfătuiesc
	Și moartea-mi hotărâsc.”
	*
— Dartu, dragă păcurare,	—Draga mea oiță,
Ce șuieri așa cu jale ?	Dragă Mioriță,
— Cum n-oi șuiera,	Semn ți se face ție,
Cum n-oi cânta,	Semn mi se face și mie.
Că mie ceasul mi-a venit	Dacă altfel nu se poate,
De călătorii.	Stau gata de moarte.
	*

În timp ce ciobanul get se afla urcat într-un stejar(arbore înălțat în simbolistica getică) pentru a-și alege o ramură ce-i trebuia la baltagul cu care urma să se apere, ne spune autorul, Tantalos, unul dintre cei doi ucigași sloboade o săgeată otrăvită drept în pieptul getului. Acesta se prăbușește la pământ, zgâriindu-se pa față și pe tot trupul. Căderea zeului din stejar s-a numit mai apoi, în calendarul getic, LEDERA-TA, ceea ce însemna — „Dintre Ramuri; Ramificație; Cruce” și încă este comemorată la români sub numele de Lazărul sau Lăzărul. În această zi se împarte pâine săracilor și nu se lucrează la lucru voinicesc, căci e rău de căzătură, deoarece se spune că Lazăr a fost un sfânt, care a murit căzând dintr-un arbore.

Mesajul morții este lăsat lumii, de asemenea, în mod explicit de către cioban prin versurile:

Că la nunta mea
A căzut o stea.

Un alt aspect foarte interesant este și faptul că moartea ciobanului din Miorița a survenit când acesta era curat, „nelumit” — o altă asemănare izbitoră cu istoria morții lui Iisus. Aceasta este arătată în versurile:

Cu gluga să mă-nvești,	Surioara florilor,
Cu brad să mă-mpodobesti.	Și nun mare — Sfântul Soare
Și mamei să-i spui	Și cu nuna — Sfânta Lumă,
Că am nuntit	Și cei doi luceferi
Eu cel nelumit.	Mi-au fost fărâței.
Cu Crânga Zorilor,	

Învierea

Revenind la balada Miorița constatăm că aceasta ne prezintă cum tânărul păstor le spune, înainte de moarte, celor apropiți, că va învia:

—Mioriță, mioară	—Să le spu, că, dacă m-or ucide,
Îmi ești surioară,	Să mă-ngroape
Dacă m-or ucide,	În vatra stâni,
Să le spu	S-aud oile și câni,
Șă mă îngroape	* Și fluierașul să-mi pue la cap,
În târla oilor,	Fluierașul meu drag.
În jocul mieilor,	Că tata din groapă s-a scula
Cu fluierul la cap,	Și oițelor le-a cânta.
Că tata din groapă s-a scula	
Și la oi a cânta	

După ce tânărul get ucis a fost adus la stână și întins pe iarbă, s-au adunat în jurul lui pentru priveghi, aceia care nu luau parte la luptele cu sciiții. Se pare că, pe la miezul nopții, ce-i ce-l privegheau, în afară de Artemis, au adormit. Se va fi întâmplat în acea noapte, a priveghiului, miracolul ce avea să-i zguduie și să-i marcheze de atunci înainte pe toți traci și după ei și pe alte neamuri — ne spune Adrian Bucurescu.

(continuare în pag. 8)

Parastasul din peștera lui Pahonie

prof. Virgil VASILESCU

Ca vântul și ca gândul s-a dus vestea că la Mânăstirea Polovragi va fi adunarea multor cărturari pricepuți în ale istoriei vechi. Și așa a fost, cu câțiva ani în urmă.

La ora stabilită s-au adunat veniții în curtea bisericii, socotind că vor intra în trapeză pentru începerea lucrului vestit. La un moment dat a apărut părintele Dumitru Bălașa de la Drăgășani arătând ca un apostol, ținând în mână nelipsita-i geantă, alături fiind maica stareță și o tânără monahiță, amândouă ducând un coș cu mulți colaci, cu lumânări așezate lângă un ștergar împăturit. După binețele convenite, toți cei de față au ieșit peste un pârleaz din spatele bisericii și s-au îndreptat către Cheile Oltețului, spre punctul stabilit: Peștera lui Pahonie, presupusa încăpere în care Zalmoxis s-ar fi retras pentru câțiva ani.

În drum spre grotă s-a făcut un popas de orientare și în acest răstimp au fost arătate vetrele din epoca de piatră, locul stâlpului de pe mormântul princiar ridicat în epoca metalelor, tumulii de pe valea Oltețului. S-au aruncat priviri către înaltul muntelui, spre dava așezată în piscul de piatră, spre „Oborul Jidovilor”, toți oaspeții ajungând la concluzia că pe „Curătura” de la Cheile Oltețului au rămas vetrele alese de Dumnezeu care au ținut rădăcinile trunchiului începuturilor neamului nostru.

Cortegiul purtătorilor de amintiri înălțătoare s-a oprit la gura Peșterii lui Pahonie. Aici preotul Dumitru Bălașa a scos patrafirul din geantă, l-a sărutat cu închinăciunea convenită, a pus cădelnița în balans cruci lăsând fum de tămâie pe vatra oame-nilor din străvechime. În acest timp, pe ștergar frumos au fost așezați mulți colaci cu lumânări aprinse, acestea luminând fețele și strălucind rugăciunea prelungită în ecoul adâncurilor muntelui.

Și printre vorbe cântate, pe jumătate, zicea părintele Bălașa râspicat apăsând pe nume necunoscute de cei îngenunchiați cu

pioșenie:

„Fie pomeniți în vecii vecilor toți conducătorii dintâi ai neamului nostru, Preotesele-Mari, Marii-Preoți, Regii-Preoți și Regii, toți Cărnuțorii care s-au jertfit pentru apărarea supușilor, întru așteptarea Mântuitorului nostru Iisus Hristos. Fie pomenite în vecii vecilor, Preotesele-Mari, slujitoare în fața altarului:

RAM — apărătoarea pelasgilor vechi, anii 8.000; DAKIA — din Ceahlău, anii 3.000; HESTIA — anii 3.000; MIRINA — regina Amazoanelor; PANTAZALIA — regina Amazoanelor, anii 753 î.Hr.; ZIAZIS — Mare Preoteasă și regină; DRILIGISA — Mare Preoteasă și regină, anii 1.900 î.Hr.; BENDIS — zisă și ARTEMIS, ARTEMIDA, anii de domnie 1.900 î.Hr.; ZALMOXA — Regină și Zeiță (Suidas);

Fie pomenit în veci:
ZALMOXIS — Preotul-Zeu, anterior lui ZARATUSTRA, purtătorul Belaginelor primite de la Zeița Hestia; CANDAON — fie pomenit zeul războiului la traci; AEGIUS — fie pomenit; AHILE — trăitorul în templul de pe Insula Șerpilor; ABARIS — preot mitic hiperborean, sec. X î.Hr.; APOLLO — fie

pomenit; SPARGAPEITES — sec. V î.Hr.; COTYOS — sec. IV î.Hr.; SIRMOS — sec. IV î.Hr.; HISTRIANURUM — sec. IV î.Hr.; ION (ENE) BASARAB — cel care respinge armatele lui Darius Hispaspes în 514 î.Hr.; CARNABON — anii 450 î.Hr.; SARMIS — crai dac căsătorit cu GETUZA (Getuța), crăiță; AMADO (A) CUS — sec. IV î.Hr., rege daco-trac; DROMICHETES — rege geto-dac, sec. VI-III, în Cetatea Soarelui; ZALMODEGICOS — sec. III î.Hr.; OROLES — sec. III-II î.Hr.; MOSCONOS BASILEOS — sec. III î.Hr.; DION-DIOIS — sec. III î.Hr.; REMAXOS — rege, sec. II î.Hr.; RUBOBOSTES — sec. II î.Hr.; DAPIX — rege geto-dac, în Dobrogea, ucis de romani, sec. I î.Hr.; ROLES — Mare-Preot și rege în sudul Dobrogei, aliat al romanilor, sec. I î.Hr.; ZYRAXES — Mare-Preot și rege în nordul Dobrogei, sec. I î.Hr.; TIA MARCOS-BASILGUS — sec. II î.Hr.; MARCOS — rege al burilor; REMAXOS — rege în stânga Dunării, anii 200 î.Hr.; ZOLTES — rege în sudul Dobrogei, sec. II î.Hr.; BUREBISTA — Mare Rege, anii 82 - 41 î.Hr.; DECENEU — Mare Preot și vicerege; COTISO — Mare Rege după Burebista, în Banat și Oltenia, sec. I î.Hr.; COMOSICUS — Mare Preot și rege, sec. I î.Hr.; SCORYLLUS — Mare Preot și rege, timp de 40 de ani, sec. I î.Hr.; DICOMES — rege în estul Munteniei, sec. I î.Hr.; DIEGIS — probabil frate cu Decebal; ROLES — sec. I î.Hr.; COSON — rege în anul nașterii Mântuitorului, secl. î.Hr. — sec. I d.Hr.; DURAS-DIURPANEUS (DURO) unchi al lui Decebal; DECEBAL — Mare Rege dac, anii 87 — 106 d.Hr.

Toți conducătorii știuți și neștiuți ai neamului nostru Fie în Dreapta Ta Doamne, cei știuți fie pomeniți în numele Tatălui, al Fiului și al Sfântului Duh, în vecii vecilor, Amin !”

Așa o să fie. Pomelnicul citit de părintele Bălașa în peștera lui Pahonie a rămas pentru cinstire în toate adunările voite și nevoite, pentru laudă și îndemn.

(continuare din pag. 7)

Tânărul cioban fusese ucis în ajunul zilei a șaptea din săptămână care pentru geți era sfântă și pe care o numeau SAMBATTIS — „Purificarea; Sărbătoarea”. Pentru că nu era îngăduit ca în ziua de Sambattis să fie îngropați cei morți, urma ca acesta să fie înmormântat a treia zi după moarte. Doar că în zorii celei de-a treia zile veghetorii nu au mai găsit trupul lui Apollon. Dispăruse de asemenea și sora lui bună Artemis.

Groaza ce i-a cuprins pe geți la aflarea vestii dispariției trupului neânsuflețit al lui Apollon este redată în baladă prin durerea mărturisită de către mama ciobanului și fiind generată de neafarea adevărului despre ceea ce s-a întâmplat cu fiul său:

Multe gânduri m-o bătut, Dacă-i viu,
Cu inima am sfătuit Unde-i plecat?
Și l-am cătat, Dacă-i mort,
Dar nu l-am aflat. Unde-i îngropat?

Referitor atât la învierea cât și la perioada de absență a zeului, ne vorbește o inscripție getică aflată în stânga intrării în templul B4 de la Basarabi (jud. Constanța) — traducere Adrian Bucurescu:

OT MARTI RYMYS ERTINY

Traducerea: Din moarte cel sfânt a renăscut.

Citind de la dreapta la stânga inscripția apare astfel: YNI TRE SYM YRI TRAMTO

Traducerea: Trei ani Cel Foarte Drept a fost plecat.

Într-o altă inscripție de pe o stelă de marmură de la Constanța (figura alăturată) apare următorul text:

IMNIO IONPAY
LASYN VIATTAY
LOY
SYROY
YPO
AIKSO

Traducerea este: Frumosul Tânăr (Făt Frumos) din moarte (cădere) a înviat. Sora lui rana (durerea) i-a vindecat-o (i-a alungat-o).

Iată că la trei ani după dispariția trupului neânsuflețit al lui Apollon precum și a sorei sale gemene Artemis, aceștia se întorc printre geții napei în mijlocul cărora s-au născut, ca o dovadă a faptului că învierea a fost adevărată.

Înălțarea

Dacă din munți, ne spune Adrian Bucurescu în cartea sa DACIA SECRETĂ, au cărat până lângă râul Naparis (Ialomița de astăzi) lespezi de piatră roșie, din care au înălțat pentru Frații Divini un

palat nemaivăzut pe aceste meleaguri. Ruinele impunătoare construcții se mai văd și astăzi la Sărățeni-Vechi, în apropiere de Ialomița.

Era timpul echinocțiului de toamnă și vremea culesului viilor când Frații Divini, care deveniseră între timp Regele și Marea Preoteasă a tracilor, (autoritatea lui Apollon întinzându-se peste toată Tracia), și-au chemat ucenicii și ucenicele la palat unde le-au oferit o cină — cina despărțirii de această lume. În timpul acesteia Apollon și Artemis au închinat o cupă cu vin apropiatilor spunându-le acestora că următoarea o vor bea împreună în

Paradis. Aceasta adunare/sărbătorire avea să fie denumită mai târziu CONCIN-NA NALEIN-

NA (Marea Cină a Vrednicilor).

A doua zi, pe când Apollon și Artemis se aflau dincolo de râul Naparis pe colina de lângă lacul denumit în prezent Neamtu avea să se săvârșească și al doilea miracol. În timp ce Gemenii Divini își luau rămas bun de la apropiați s-au ivit în văzduh lucruri de neînțeles având loc în același timp schimbări de necrezut, după cum urmează: **dispariția luminii Soarelui care a făcut să se aștearnă noaptea, dar aceasta concomitent cu fenomene asemănătoare celor meteorologice ca fulgere înspăimântătoare, vânturi vijelioase, ce aduceau furtuna din toate părțile.** După ce au încetat tulburările atmosferice și lumina a revenit

oamenii au început să-și caute conducătorii. Însă ucenicii și ucenicele au oprit poporul din căutările sale, poruncindu-i în același timp să-i cinstească de atunci înainte, deoarece au fost luați de Anses („Îngerii”) și duși în Cer, la părinții lor adevărați. De acolo ei vor fi zeii binevoitori pentru geți, așa cum le-au fost și conducători buni pe Pământ.

În loc de epilog voi reda un pasaj din lucrarea *Dacia secretă* a lui Adrian Bucurescu, din care rezidă profunzimea credinței geților, care prin misterele sale era aproape de neînțeles pentru alte seminții: **«Primii creștini au fost acuzați de adversari că s-au inspirat din religia geților. Astfel într-o polemică, Sfântul Origenes scrie: „Apoi fiindcă (noi creștinii — n.n.) cinstim pe cel prins și mort, cum spune Celsus, el crede că noi am făcut la fel ca geții care cinstesc pe Zalmoxis».**

Uciderea, învierea și înălțarea la cer a zeului APOLLON

Din enigmaticele Spațiului Carpatic

Pătratele Magice ale DACIEI

Adrian BUCURESCU

În sanctuarul de la Popești a fost descoperită o vatră de cult ce reprezintă un pătrat ale cărui diagonale formează patru triunghiuri dreptunghice isoscele. Din fiecare latură pornesc câte cinci acante. Cele douăzeci de frunze decorative sugerează celebrul pătrat magic, atestat într-un manuscris românesc de la 1777 ca răvaș împotriva turbării, iar într-un alt manuscris, de la 1784, ca răvaș de friguri. Textul este un palindrom, adică din orice parte l-ar privi cineva, de la dreapta spre stânga, de la stânga la dreapta, de sus în jos sau de jos în sus, obține aceleași cuvinte:

S A T O R
A R E P O
T E N E T
O P E R A
R O T A S

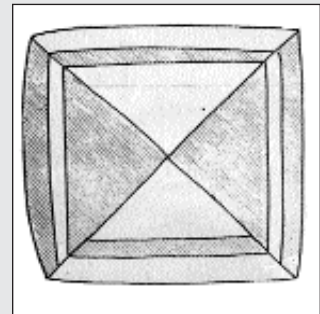
Traducerea: Prea Curata L-a Înălțat (Înviat) din pământ (din moarte) pe Cel Pribeag.

Acest pătrat magic, care era mărturisirea de credință a zalmoxienilor, transpore și din numele unui get, PAR-S-PAN-ACOS — „Patru ori (de) Cinci Litere (încrustații); Pătratul cu Cinci Slove”. Din PARSPANACOS provine românescul **bărbănoc** — plantă cu frunze întotdeauna verzi, cu flori albastre sau violete. Această plantă împodobește steagul de nuntă și se împletește în cununile de mire și de mireasă. Tot din PARSPANACOS provine și românescul **praznic**.

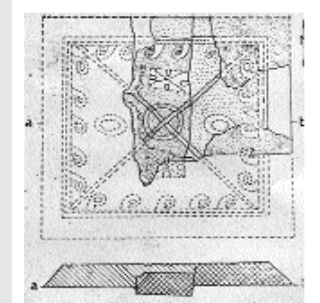
De la frunzele de acant din vatra de la Popești, simbol al literelor sacre, se mai leagă și o plantă perenă frumoasă, din familia **Acanthaceae**, numită matrună sau talpa-ursului (**Acanthus longifolius**), cu frunze mari și flori albe-trandafirii, care crește la marginea pădurilor și în locuri însorite. Frunzele ei decorative au fost luate ca model în sculptura antică și caracterizează coloanele corintice. De ea se leagă și o străveche practică românească împotriva ciumei. În Banat, bărbații purtau în șerpar sau buzunar rădăcina plantei, mai ales cătanele când se duceau la război, iar femeile

o purtau la brâu, în credința că le ferește de toate relele.

Ca un argument că voievozii români erau inițiați în tainele zalmoxiene este supranumele lui Radu I Basarab, PANCRAT, ce se tâlmăcește prin „Cinci cuvinte (formule războinice)”, de unde avem și a **pângări**, care în vechime va fi însemnat a **vraji**, a **fermece**, a **blestema**. Înrudit cu PANCRAT este și numele satului Pângărați, din județul Neamț.

Pictura din mormântul de la Fântânele —Jud. Teleorman—

Vatră de cult din sanctuarul de la Popești

La Fântânele, județul Teleorman, a fost descoperit mormântul principal al unui tumul ce a avut o încăpere funerară de lemn, cu latura lungă orientată pe direcția NO Nord-Sud. În colțul de Nord-Vest al camerei funerare s-au descoperit osemintele unui tânăr get împreună cu șapte vârfuri de lance și două mărege de lut ocră. Baza mormântului a fost lipită cu lut, iar în centrul lui o suprafață patulateră, puțin înălțată, de forma unui cub cu laturile de aproximativ 40 cm, a fost pictată cu ALB și ROȘU. Sunt figurate în culoare trei pătrate înscrise unul în altul, tăiate de două diagonale ce unesc colțurile opuse, creându-se astfel patru triunghiuri isoscele de 90°, ce-și unesc vârfurile în cen-

trul pătratelor. Două dintre triunghiurile cu vârfurile opuse sunt pictate în ALB iar celelalte în ROȘU. Banda de la baza fiecărui triunghi este de culoare opusă triunghiului propriu-zis. Legătura dintre aceste două culori, sacre pentru tânărul războinic get, și culorile Mărtisorului românesc este evidentă. De altfel supranumele celor doi Zalmoxis, APOLLON și ARTEMIS, se tâlmăcesc prin „Albul” și „Roșia”, iar laturile și diagonalele pătratului suprafeței patulateră formează doi de Z, inițialele zeilor, amândoi supranumiți Zalmoxis.

Acest tânăr get a fost cu siguranță trimis ca sol la ceruri. El nu era doar foarte viteaz, ci și foarte instruit, căci iată ce scrie Clemens din Alexandria: „Așadar, este înjunghiat cel socotit a fi cel mai vrednic dintre cei ce se îndeletnicesc cu filosofia. Cei care nu sunt aleși se mahnesc amarnic, spunând că au fost lipsiți de un prilej fericit”. La rândul lui, Eneas din Gaza scrie: „Geții sugrumă pe cei mai frumoși și mai buni dintre ei și îi fac nemuritori, după părerea lor”. Prin urmare, pătratul în alb și roșu din mormântul de la Fântânele dă de înțeles că tânărul fusese inițiat în știința divină a matematicii.

Cele șapte vârfuri de lance sugerează numărul sfânt 7, adică măsura unei catete a unui triunghi dreptunghic-isoscel, care după așa zisa „teoremă a lui Pythagoras”, de fapt a lui Zalmoxis, duce la o ipoteuză măsurând V98. La rândul său, numărul 98 este PI la puterea a patra. Benzile care taie triunghiurile, la Fântânele, trimit la așa-zisa „teoremă a lui Thales”, după care o paralelă la una dintre laturile unui triunghi determină pe celelalte două laturi segmente omologe proporționale.

În enciclopedii se specifică totdeauna că această ultimă teoremă este atribuită grecului Thales din Milete. Dar după cum ne informează autorul antic Porphyrius, Geto-Dacii îl mai numeau pe Zalmoxis și THALES. Iată dar cine este adevăratul autor al celor două teoreme celebre!

ANUNȚ IMPORTANT PENTRU ȚARĂ!

Nici o națiune din lume nu s-a format pe un gol, pe un vid. În fiecare caz a existat ceva anterior, fiecare are istoria sa. Gândiți-vă că n-am fi existat fără cei dinaintea noastră. Cred că merită să facem ceva pentru EI.

Invităm pe toți cei interesați în cunoașterea și promovarea istoriei și civilizației carpaticilor, din care și noi facem parte, să sprijine apariția acestei reviste. Fie prin donații, fie prin reclame,

dar mai ales cumpărați-o!

Stau și mă întreb câteodată ce resorturi au făcut posibilă trecerea peste timp și aducerea până în zilele noastre, din zona culticului, în zona profanului a simbolurilor cele mai vechi.

Forța simbolurilor cultice neolitice, ale începuturilor lumii, rezidă din lucrările, de orice tip, ale locuitorilor sedentari carpatici, de-a lungul mileniilor, fără întrerupere, inclusiv a celor vestimentare. Aceasta se poate lesne vedea în imaginea alăturată, care reprezintă piese din straful popular românesc specific județului Muscel (Aninoasa) și care fac parte din colecția personală a d-nei Magda Ghinea — artist plastic, căreia îi mulțumesc pentru amabilitatea de a ne pune la dispoziție această fotografie.

Izvoadele originale din portul popular românesc nu fac altceva decât să arate profunzimea spiritualitate a vieții neamului nostru, în întreaga sa existență și vin să întărească realitatea privind continuitatea pe aceleași meleaguri ale trăitorilor carpatici.

Căutați aceste izvoade în portul popular din zonele învecinate actualelor granițe ale României și veți afla până unde se întinde neamul românesc.

Invităm pe toți cei ce au fotografii de bună calitate artistică și fotografică (astfel încât să poată fi reproduse în revistă), care să prezinte portul popular românesc sau care să prezinte lucruri deosebite, chiar inedite legate de trecutul nostru istoric, să le trimită la redacția revistei noastre spre a fi publicate.

Vă mulțumim anticipat!

Editor: INFOMEX srl, cont nr. 2511.1-3485.1/ROL, deschis la B.C.R. — Sucursala sector 3

REDACȚIA: fondator — director general: Marian MIHAI;
Colectivul redacțional: Silvia PĂUN, Nina STĂNCULESCU, Tamara MACOVEI, Maria CRIȘAN, Mioara CĂLUȘIȚĂ-ALECU, Magda GHINEA, Virgil VASILESCU, Adrian BUCURESCU, Gheorghe D. ISCRU, Mircea Țicleanu, Nicolae ȚICLEANU, Mihai POPESCU, Grigore ALBU GRAL;
Grafică computerizată: Mircea CIOCIOC;

Tel.: 0723/ 27 67 46. E-mail: radacini_ro@yahoo.com

Talon de abonament

Doresc abonament(e) la revista RĂDĂCINI pe o perioadă de 12 luni:

- 180.000 lei — preț întreg;
- 140.000 lei — preț redus*

* prețul redus este valabil doar pentru elevi și studenți

Abonamentele se pot încheia pe baza prezentului talon însoțit de dovada efectuării plății, astfel:

- prin mandat postal — pe adresa: Aleea Fizicienilor, nr. 4, bl. 3F, sc. A, et. 5, apt. 32, sector 3, București ori
- contactându-ne direct la tel. 0723/27.67.46 sau e-mail: radacini_ro@yahoo.com

Vă rugăm să completați în întregime acest talon și să-l expediați într-un plic, împreună cu copia chitanței de plată a abonamentului.

M-am abonat prin S.C. INFOMEX s.r.l.: mandat postal nr.sau OP nr. din data de în contul nr.:2511.1-3485.1/ROL deschis la B.C.R. — Sucursala sector 3.

Numele Prenumele Vârsta

Profesia Funcția Telefon.....

persoană fizică persoană juridică

Denumire firmă* cod unic*

Domeniu de activitate

Adresa la care doresc să primesc abonamentul este:

Strada: nr.: bl. sc. et. apt. localitatea:

....., cod postal: județ/sector.....

Relații suplimentare la telefon 0723/27.67.46 — dl. Marian MIHAI

*) se completează doar dacă abonamentul este plătit de o persoană juridică.